

ŽIVA ZAJEDNICA

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH ZAJEDNICA
MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN GEMEINDEN
D 2384 E • 2,50 DM • RUJAN / SEPTEMBER 2001 • BROJ / NR. 9 (218)

LEBENDIGE GEMEINDE

www.zlvazajednica.de

**Zahvaljujte Gospodinu
jer je dobar!**

Ljubica Markovica, dugogodišnja tajnica „Žive zajednice“, vjenčala se u frankfurtskoj katedrali 7. srpnja 2001. s Marinkom Babanom. Hrvatski dušobrižnički ured i uredništvo našega lista čestitaju Ljubici i Marinku, i na ovaj način, želeći im sreću i Božji blagoslov u zajedničkom životu.

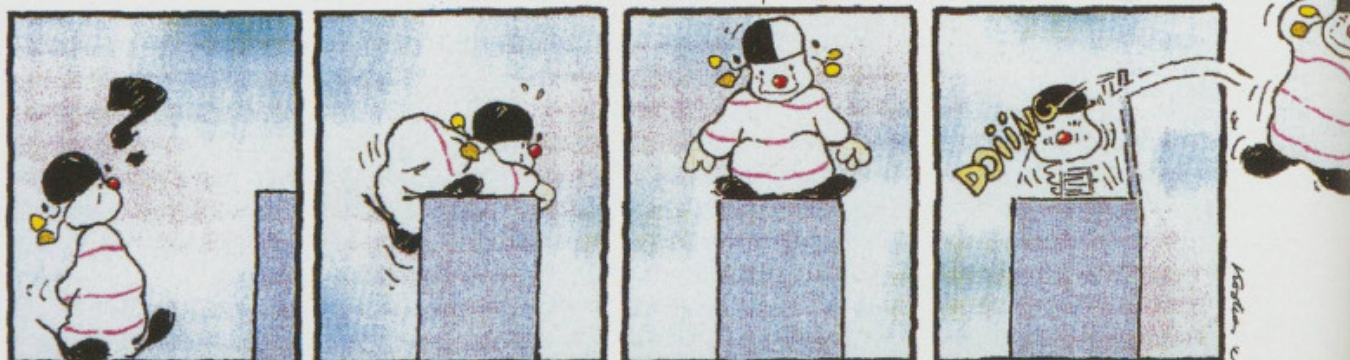
◀ Folklorna skupina HKM Sindelfingen, koju vodi Ivica Šepović, oduševila je pjesmom i plesom oko tisuću gostiju na srpanjskom Danu Misije

Ljerka Lukić, umjetnica i spisateljica iz Toronta, priredila je u svibnju izložbu pod nazivom „Rođeni u predi“ u židovskom domu Shalom-Aleihem u Torontu. Njezini ručni radovi i zbirka privukli su veliku pozornost publike. Desno gore: pletene naruknice, za žene i muškarce koje je polovicom 19. st. isplela umjetničina pratetka (opširnije u članku na str. 20-21).

JEDES
HINDERNIS
KANN...

... ZU EINEM
SPRUNGBRETT
WERDEN!!!

U OVOM BROJU

5 motrište

Anto Batinić • Ordenje
i nezaslužnima
Turistička slijepa ulica

6 susret

Taj prokleti alkohol

9 vjera

Ante Vučković • Vjera
i iskrenost

10 reportaža

Moja Amerika

22 život

Marijan Markotić • Migracija
mozgova
Jozo Župić • Andeo pouzdanja

13 lebendige gemeinde

Josip Klarić • Die Liturgie in
unseren Gemeinden
Reise durch Kroatien

ŽIVA ZAJEDNICA LEBENDIGE GEMEINDE

www.zivazajednica.de

60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 95 40 48-0
Fax (0 69) 95 40 48 24
E-Mail:
kroatenseelsorge@t-online.de
zivazajednica@t-online.de

Herausgeber/
Izdavač: Kroatenseelsorge in Deutschland

Verantwortlich/
Odgovara: Josip Klarić

Chefredakteur/
Glavni
urednik: Anto Batinić

Redaktion/
Uredništvo: Ivek Milčec, Jura Planinc,
Adolf Polegubić, Jozo Sladoja,
Antonia Tomljanović-Brkić,
Stanka Vidačković, Jozo Župić

Layout: Ljubica Markovica

Lithos + Seiten-
montage: Fotosatz Service Bauriedl
64546 Mörfelden-Walldorf

Druck: Spenglers Druckwerkstatt GmbH
64572 Büttelborn

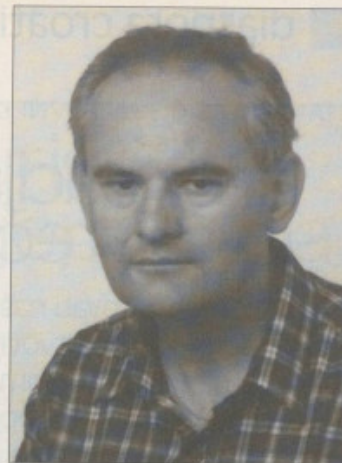
Jahres-
bezugspreis: DM 30,- incl. Porto
(s postarinom);
za ostale europske zemlje: DM 40,-
za prekomorske zemlje: DM 60,-

Bank-
verbindung: Konto Nr. 129072 (BLZ 500 502 01)
bei der Frankfurter Sparkasse

Žrtva zahvalna

Pravo me štuje onaj koji prinosi
žrtvu zahvalnu: i onomu koji
hodi stazama pravim – pokazat
ću spasenje svoje. (Ps 50,23)

Dr. Adolf Polegubić, novi pastoralni
referent u Hrvat. dušobrižničkom uredu

„Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar, jer je vječna ljubav njegova!“ To je biblijski poklik koji se vrlo često pjeva na misnim slavljinama nakon čitanja. Taj poklik uzeli smo i za geslo ovog našeg rujanskog izdanja. Iako je žetva žita iza nas, ipak se, barem po tradiciji, većina plodova ubire najesen, dakle ovih dana. Crkva tako ima i nedjelju bogoslužne zahvale za žetvu.

Jer, „pravo me štuje onaj koji prinosi žrtvu zahvalnu“, pjeva psalmist. Zahvalna molitva je najodličnija molitva. Uostalom i euharistijska žrtva je slavlje zahvale i pohvale dobrom Bogu. Velik je čovjek koji od srca kaže „hvala“, hvala za sve; za život, za sreću i blagoslov, pa i za nesreću i smrt.

I ljudi zaslužuju našu hvalu i zahvalu. Tako i mi iz uredništva zahvaljujemo svima koji čitaju, šire i podržavaju naš list. Naš dušobrižnički ured, kao ustanova mjesne i domovinske Crkve, zahvaljuje ovom prilikom časnim sestrama i svećenicima koji odlaze na nove pastoralne dužnosti, bilo u domovinu, bilo ovdje u Njemačkoj. Kada se određene personalne promjene ostvare, tada ćemo ih i objaviti.

Do promjena je došlo i u našem uredu. Gospođa Antonija Tomljanović-Brkić napustila je mjesto pastoralne asistentice, a umjesto nje, na mjesto pastoralnog referenta, došao je gospodin dr. Adolf Polegubić iz Zagreba. Ovom prigodom zahvaljujemo gđi Brkić-Tomljanović na višegodišnjem plodnom radu u našem uredu. Ona se posebice istakla stručnim prijevodima hrvatskoga i njemačkoga jezika, priređivanjem zbornika, kolumnama na njemačkom jeziku u „Živoj zajednici“, držanjem predavanja te postavljanjem našeg ureda i „Žive zajednice“ na internet. Gospođa Tomljanović-Brkić ostaje i nadalje član uredništva našega lista u kojemu će i nadalje pisati priloge na njemačkom jeziku. U daljnjem životu i radu želimo joj puno uspjeha i Božjeg blagoslova.

Srdačnu dobrodošlicu u našu sredinu izražavamo dr. Adolfu Polegubiću, koji je rođen 25. lipnja 1962. u Šibeniku. Osnovnu školu završio je u Stankovcima, a Franjevačku klasičnu gimnaziju u Sinju. Teologiju je studirao u Makarskoj i Zagrebu, gdje je diplomirao. Doktorat iz teologije završio je u Beču 1996. kod prof. dr. Paula Zulehnera. Oženjen je i ima jedno dijete. U Zagrebu je jedno vrijeme predavao vjeronauk u školi, a od 1995. je novinar „Glasa Koncila“. Izdao je dvije zbirke pjesama te knjigu „Laici u Crkvi i društvu u Hrvatskoj od 1990.“

Uz posao pastoralnog referenta gosp. Polegubić postaje i članom uredništva „Žive zajednice“ te time samo nastavlja svoju novinarsku djelatnost. Želimo mu puno uspjeha i Božjeg blagoslova u našoj sredini.

Hrvatski dušobrižnički ured, kao izdavač „Žive zajednice“ i uredništvo odlučili su od ovog broja promijeniti i impresum lista. U buduću naime nećemo navoditi imena stalnih suradnika. Zato ovom prilikom zahvaljujemo na suradnji onim suradnicima čija su imena dosad stajala u impresumu, a to su: Željka Čolić, Dijana Tolić, Vlatko Marić, Alen Legović i Marko Obert. Nadamo se da će i nadalje surađivati s nama.

Izdavač je zaključio da je potrebno osvježiti i obnoviti i sami sastav uredništva. Tako će uskoro i tu doći do promjena, tako što ćemo zahvaliti na suradnji nekim dugogodišnjim i zaslužnim članovima uredništva, te ih zamijeniti mladima. Novi članovi uredništva potom će razraditi i novu koncepciju našega lista.

Ako i vi, dragi čitatelji i prijatelji, imate ideja i prijedloga u vezi s tim, molimo Vas da nam se javite. Rado ćemo uzeti u obzir Vaše sugestije.

Na tomu Vam unaprijed zahvaljujemo. Hvala Vam što ćete s radošću primiti i ovaj broj našega lista. Sigurni smo da će Vas obogatiti i obradovati te unijeti više svjetla u Vašu životnu svakodnevicu.

Uredništvo

STANKO LASIĆ, KNJIŽEVNI KRITIČAR

Emigracija – naša sreća, spas

Ne omalovažavati naš svijet vani. To su radini, požrtvovni, skromni ali i tužni ljudi. Ogromna pomoć domovini. Najveća pogreška: odnos prema dijaspori.

Nerijetko se s omalovažavanjem gleda na taj tzv. naš svijet vani. To me uvijek ogorčava i o tome govorim teško. Ovaj svijet vani nije nikakva hadezeovska armija koja samo čeka da dođe na vlast niti je to nekakva šparakasa sa šezdeset milijardi dolara u koju možeš zagrabit kad zaželiš, s kojom je Đodan vitlao kao zastavom na mitingu na Cvjetnicu, vičući kako će ti dolari pretvoriti hrvatsku u *piccolo paradiso*. To je armija radnih, požrtvovnih, skromnih i vrlo često tužnih ljudi koji nisu zaboravili svoje domove nego se u njih vraćaju ne tražeći za sebe nikakva posebna prava. Pogotovo ne politička, predstavnička ili saborska, osim prava da ih se vidi kao ljude koji štedljivo žive i šalju golemi novac u Hrvatsku. Nešto od tog novca stiže preko banaka i pošte. Najvećim dijelom on ide iz ruke u ruku. On je veliki čimbenik u stvaranju kupovne moći hrvatskog građanstva, a ne stvaraju valjda tu kupovnu moć plaće liječnika, sveučilišnih profesora, vinogradara, glumaca, direktora poduzeća u stečaju, vrtlara, konobara i industrijskih radnika koja se u prosjeku ne dižu iznad osrednjih stipendija zapadnoeuropske studentarije. Po mom proračunu, amaterskom, ali za to nije potrebna nekakva velika filozofija, u Hrvatsku se na taj način godišnje slijeva milijardu do milijardu i pol DM. Uzmemo li da svaki radnik na tzv. privremenom radu u inozemstvu od- vaja mjesečno svega sto i pedeset DM za svoje kćeri, sinove, unuke, majke, očeve, djecu, braću, sestre i djedove – ostavljam po strani što oni direktno ulažu u štednju, kupnju kuća, zemljišta, stanova, automobila, u razne donacije, pomoći bolnicama, školama itd. – iskreno govoreći, mislim da nam stiže iz džepa u džep najmanje dvije i pol do tri milijarde DM. Ostanimo ipak kod prve svote od milijardu i pol maraka. Ona godišnje iznosi otprilike sedam milijardi kuna. Ili osminu hrvatskog državnog proračuna. No,

možda ja buncam. Zato i ovdje govorim. Pokušao sam to reći u jednom intervjuu visoko tiražnom zagrebačkom dnevniku naglasivši: „*Ako bivša vlast nije htjela javnosti iznijeti svoje kalkulacije o količini tog novca, došlo je vrijeme da to kaže nova vlast*. Sve što sam rekao bilo je objavljeno, ali ne i ove riječi. Njih su izrezali. Glupo je od javne tajne praviti tabu. S tim se novcem svi služimo. Svi to znamo. Na ovaj ili onaj način. Ako Vlada smatra da je politika precijenjene kune jedino moguća politika – u redu, ali neka se u tom slučaju otvoreno prizna za koliki novac oštećujemo naše ljude na privremenom radu u inozemstvu. Takvo bi priznanje barem dijelom pružilo zadovoljtinu ovom marljivom svijetu koji tri puta prevrne marku u ruci prije nego što je potroši. Budimo svjesni da je ova emigracija naša sreća. Gotovo bih rekao naš spas. Mi ih ne možemo zvati da se vrate jer bi to značilo samoubojstvo i za nas i za njih. Možemo barem skinuti šešir. Od vremena do vremena.

Od pogrešaka što je hrvatska politika učinila (ne mislim time loše govoriti ni o kome), koje su učinjene ovako ili onako, najveća pogreška nije Bosna. Ona je velika pogreška. O tome nema govora. S time se možemo složiti. Ali nije Bosna najveća pogreška. Najveća pogreška je naš odnos prema dijaspori. To je nedozvoljivo. To je nedopustivo. Ja ne vjerujem u neka poboljšanja djelovanjem vlasti, institucija... Ne vjerujem u to. Ali vjerujem u dinamiku odozdo. Vjerujem u inicijative koje se mogu stvoriti u pojedinim gradovima. Da se pojedini gradovi, bolnice, škole, društva vežu s našim ljudima vani. Oni samo to čekaju. Uvjeravam vas, oni samo to čekaju. Nekakvi fondovi koji bi se eventualno osnovali, kontrolirani, oni bi se napunili. Novac vani kod naših ljudi postoji. Veliki novac. 1990. i 1991. godine i ja sam u tome sudjelovao. (Matica, 6/01.)

PROF. DR. ELISABETH VON ERDMANN
PANDŽIĆ, KROATISTICA, DOBITNICA
ININE NAGRADE ZA PROMICANJE
HRVATSKE KULTURE U SVIJETU

Samostalna kroatistika

Počela sam istraživati, tražiti vre- la i činilo mi se da je neprihvatljiva pa- radigma koja izjed- načava dva jezika – naime srpski i hrvat- ski – samo zato što među njima postoji velika sličnost. To mi se učinilo ideološkim, ne znanstvenim kriterijem, pa sam tražila neki drugi smjer. I doista u vrelima, posebno crkvenim, naišla sam na puno dokumenata koji su potvrdili samostalni razvoj hrvatskog jezika...

Naime, kao što znate, nije se čak smjelo ili pak moglo postaviti pitanje zašto se Vuk Karadžić stavlja na početak nekoga jezika, odakle mu njegov rječnik. A on sam priča o tome i kaže da je svoj rječnik crpao iz hrvatske leksikografije...

Taj sam znanstveni niz („Vrela i prinosi za hrvatsku kulturnu povijest“) pokrenula 1988. godine, i njime je zapravo nastalo područje istraživanja koje, među ostalim, proučava i povijesni razvoj i kulturno zna- čenje korpusa crkvenih knjiga u „živućem“ jeziku južnoslavenskih katolika za stvara- nje hrvatskoga jezika, te ga promatra sa sociolingvističkoga i kulturnoga stajališta.

Započela sam ga s djelom o Jurju Dra- gišiću i Johannesu Reuchlinu, i ono opisuje Dragišićovo uključivanje u obranu Reuchli- nova zauzimanja za očuvanje i tiskanje židovskih knjiga 1510. godine. Ta prva jedi- nica – a u nizu ih ima šest – bavi se utjecaj- em hrvatske kulture na međunarodnu kul- turnu povijest. Tu su još i jedinice koje se bave istraživanjem izvora o hrvatskoj kultu- ri na područjima Bosne i Hercegovine, a šesti svezak toga niza „Bosna Argentina“, na primjer, predstavlja zbirku članaka o povijesti franjevacu u BiH i navodi ili raz- matra više od tisuću različitih izvora.

Niz je potaknuo na razmišljanje i više se neće tako jednostavno moći koristiti naziv „srpsko-hrvatski jezik“ i slično. Čak je iz preporuka u slavistici izbačen prijedlog da se koristi naziv „srpsko-hrvatski“. Došlo je do više otvorenosti prema istraživanjima povi- jesti i s drugog motrišta, a zahvaljujući tome uklonjene su i brojne predrasude o hrvats- kom jeziku. (Glas Koncila, 27/01.)

Piše: Anto Batinić

Ordenje i nezaslužnima

Sadašnja hrvatska vlast dijeli odličja i promiče one koji, najblaže rečeno, nisu (bili) za Hrvatsku

Svi oni koji nisu dobili mnoštvo ordenja, odličja, plaketa i priznanja od bivše hrvatske vlasti, dobit će ih, čini se, od sadašnje vlasti u Hrvatskoj. Dok je bivša vlast ordenje, priznanja i čimove dijelila i šakom i kapom, pa i mnogim nezaslužnim ljudima, ipak su ona imala hrvatski predznak. Radilo se naime o zaslugama za hrvatski narod i državu.

Sadašnja vlast, izgleda, popravlja „nepravdu“ naneseu onim ljudima koji u proteklih desetak godina nisu radili ni za hrvatski narod niti za hrvatsku državu a većina ih je, aktivno ili pasivno, bila i ostala i protiv hrvatskog naroda i protiv hrvatske države.

Pozornost javnosti privukao je međutim u proteklom periodu tretman dvojice javnih i kulturnih radnika, Predraga Matvejevića i Rade Šerbedžije. Matvejević je predsjednik Mesić odlikovao redom Danice za hrvatske s likom Marka Marulića za zasluge na području znanosti i kulture. Matvejević je izjavio da to odličje nipošto ne bi primio od bivše hrvatske vlasti, da se čak i sada mislio, ali primanjem želi „da se napokon oslobodimo mita povijesti i tereta prošlosti“. Kako se međutim ni sam nije oslobodio tog „mita“, odao je odmah u nebuloznoj izjavi da bi nepodržavanje toga stava značilo „svrstati se uz one koji su u Drugom svjetskom ratu bacili ljagu na obraz Hrvatske ili pak u Domovinskom ratu i razdoblju u kojem nam je zemlja stradala i siromašila, bezočno je pljačkali“ (Bože moj, na koga li mudra glava misli i kako li je preko jezika mogao prevaliti riječ „Domovinski rat“?!).

Očito je da Matvejević teško pati od „tereta prošlosti“, tj. žala za Jugoslavijom. Koliko mu je stalo do Hrvatske pokazao je svojim svojevremennim napuštanjem zemlje i proglašavanjem samim sebe disidentom. Za takav stav dobio je u svijetu dakako mnoga priznanja.

Kao i R. Šerbedžija, koji je ponovno postao državni glumac broj jedan, a za čiju se predstavu zauzela cijela državna vlast. Na sve strane jumbo-plakati razgolićenog „kralja“ Rade, oglašila su svim medijima, a sve radi loše predstave (neki je kazališni kritičari nazvaše „kazališnom bezvezarijom“), i to na Brijunima, ali samo za sljedbenike, miljenike i tajkune sadašnje vlasti, na čelu s premijerom Račanom. Vlast je za tu predstavu dala 2,5 milijuna kuna, uz sponzorstvo najvećih državnih tvrtki. Kolika se ono dreka digla kad se dotirao i sponzorirao bleiburški „Četvored“!?

Premda je uvijek bio povlašten, Šerbedžija je dobar glumac. Nitko ga međutim nije početkom rata tjerao da napusti Zagreb i brže-bolje skrasi u Beogradu. Možda je očekivao brzu pobjedu? I on je zbog toga nosio biljeg disidenta i uživao u njemu. Sada se u Hrvatsku vraća na velika vrata, kao pobjednik, i za privatno kazalište ubire silan novac hrvatskih poreznih obveznika. Nije li to nagrada za bijeg iz Hrvatske i time njezino svjesno ili nesvjesno ocrnjivanje.

Iz Hrvatske nisu bili otjerani ni D. Ugrešić ni S. Drakulić, ni M. Furlan, kao ni neki drugi pisci, novinari, glumci, pjevači, sportaši. Sami su otišli jer nisu mogli ili nisu htjeli prihvatiti gubitak Jugoslavije niti Hrvatsku kao državnu stvarnost. Vjerojatno je ne prihvaćaju ni danas, pripremajući teren za buduću svekoliku kulturnu suradnju i povezivanje „naših naroda i inarodnosti“ u nekakvoj balkanskoj konfederaciji.

U međuvremenu su u Hrvatskoj nastupili i neki drugi korifeji jugonostalgije, kao što je primjerice G. Gregović. Još uvijek nedostaje najzadrtiji sljedbenik S. Miloševića, filmski redatelj E. Kusturica. No, kako su stvari krenule, i on bi ubrzo mogao primiti kakav hrvatski orden. Svima je njima Hrvatska očito prelijepa – da bi je prepustili samo Hrvatima.

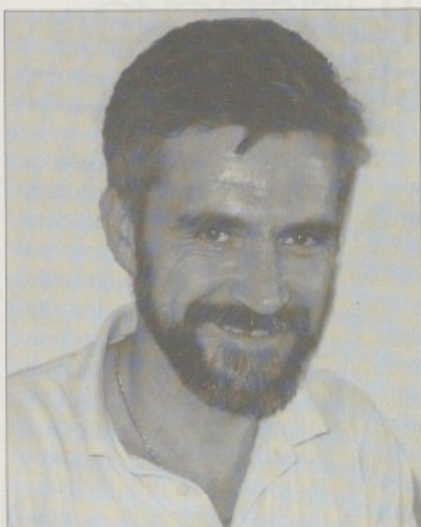
Turistička slijepa ulica

Raduje činjenica da je u Hrvatsku ove sezone došao mnogo veći broj turista nego prošlih godina. Turistički djelatnici, pa i svi oni koji žive od turizma, očito su time zadovoljni. Bilo je lijepo vidjeti prepune jadranske plaže i večernju vrevu u turističkim središtima. Osim nekoliko prominentnijih gostiju, koji se mogu nabrojati na prste, kao i malog broja Nijemaca i Talijana, Hrvatsku su međutim posjetili uglavnom turisti iz BiH, Poljske, Slovačke, Češke i Mađarske te naši iseljenici i gastarbajteri.

Mnogi su nezadovoljni upravo tom činjenicom. Istočnoeuropski turisti pokazali su se naime, po običaju, vrlo štedljivima. Nije im palo na pamet da se s ono malo novca razbacuju uz prenapuhanu kunu i astronomske cijene. Nitko im međutim nije odao priznanje za uspješan dolazak do odredišta. Grozne hrvatske ceste su i ovoga ljeta ubirale svakog dana svoj smrtni danak. Zato je uspjeh i sreća stići živ i zdrav do jadranske obale. I otići, dakako. U lošem sjećanju ostaju kolone i začepljenja na ličkim i jadranskim cestama. Ima više grijeha hrvatske vlasti, ali jedan od najvećih je svakako neizgradnja suvremene cestovne infrastrukture odnosno mreže autocesta i brze željezničke pruge prema hrvatskom jugu.

Ugostitelji se žale na slabu izvanpansionsku potrošnju. A što su ponudili? Ribu i vino s astronomskim cijenama, a prilog je naravno uvijek odvojen (uglavnom premasni krumpirići). Iako je povrće domaće i kvalitetno, nigdje se kao kod nas ne može dobiti tako loše i neljubazno servirana, mala i neukusna salata. Zašto ti isti ugostitelji ne krenu malo u svijet i vide što se i kako trenutačno jede i pije, kako se sve to servira. Prošlo je vrijeme obilatih „plata“ miješanoga mesa, potoka piva i jeftinoga vina iz vremena masovnog turizma. Kultura jela i pijenja postala je u međuvremenu posve drugačija (lagane večere, velike porcije salate, voda, čaša kvalitetnog vina). Usto se uvečer pravu zabavu gotovo nigdje nije moglo naći. Plaže su doduše čišće i urednije. Hrvatski turizam je ipak još uvijek u slijepoj ulici.

A. B.

Ivan Musa, teolog i terapeut za hrvatske ovisnike o alkoholu, tabletama i kockanju u klinici Hohenrodt Loßburg kod Freudstadta

I mnogi Hrvati spadaju među one ljude kojima je ispijanje čaše ili čašice te gledanje čašice u dno omiljeni „sport“. Svima je već poznata činjenica: mnogi Hrvati, iseljenici i gastarbajteri, piju; želi se reći, previše piju, da ne rabimo koji „sočniji“ izraz. Mnogi su ovisni o alkoholu; mnogi su umrli od posljedica pretjeranog pijenja alkohola; mnogi su sebi i svojim obiteljima, svojom alkoholnom ovisnošću, od života napravili – pakao! Svi rado piju, i to uglavnom javno i otvoreno. (Ima dakako i onih koji piju potajno, toliko da se to zamijeti tek kada bude kasno!). Alkohol spada u tzv. legalnu drogu, pa se legalno može piti. A nije to ni sramota. Naprotiv, kod mnogih naroda, pa i kod nas, to je često dokaz odraslosti, nekada samo muškosti, a danas za čašicom često posežu i žene.

Skupine za samopomoć („Selbsthilfegruppen“)

Iako mnogi rado i javno piju, samo rijetki će priznati da su postali ovisnici o alkoholu, da su bolesni, da su alkoholičari. Brojne životne i obiteljske drame i tragedije dogode se upravo usljed ovisnosti o alkoholu, makar se za to često nikad i ne sazna. Na alkohol se kod nas često uopće i ne gleda kao na bolest koju treba liječiti. Štoviše, mnogi to smatraju sramotom i gorkom obiteljskom tajnom. Zato se samo vrlo mali broj alkoholičara odlučuje na liječenje.

„Drugi pijanci misle da mi nismo normalni“, rekoše mi članovi skupine za samopomoć liječenih alkoholičara iz klinike Hohenrodt kod Freudstadta s

Taj prokleti alkohol!

Mnogi Hrvati piju, samo to rijetki i priznaju. I ovisnost o alkoholu (alkoholizam) je bolest koja se može i treba liječiti. Mnogi naši gastarbajteri su alkoholičari, ali ih se vrlo mali broj odlučuje na liječenje. A prilika za liječenje postoji, i to na hrvatskom jeziku, kod hrvatskih terapeuta, u hrvatskim skupinama za samopomoć. Ivan Musa, diplomirani teolog i terapeut, vodi liječenje alkoholičara s južnoslavenskih prostora u stručnoj klinici Hohenrodt Loßburg kod Freudstadta u Baden-Württembergu. On usto koordinira djelovanje nekoliko skupina za samopomoć liječenih alkoholičara.

kojima sam imao priliku susresti se i razgovarati u Frankfurtu. Ma kako ne, kažu, veliki broj naših ljudi pije. Oni to najbolje znaju, jer su i sami dotakli dno, pa se više nije moglo. „Došla voda do grla, odoše živci, ode zdravlje, ode posao“, pa su se neki dragovoljno prijavili na liječenje, a neke su liječnici poslali. Nije se moglo više. Većina ima podršku obitelji. I većina ih se nada da će biti bolje, da će ozdraviti i da će se vratiti normalnom životu. Ali, normalnom životu – bez alkohola! Za njih više nema normalnoga života s alkoholom, makar i u tzv. normalnim količinama. Za liječenog alkoholičara je svaka čaša ponovni put u sunovrat i pakao. Alkoholni pakao!

Odali smo im priznanje. Zato što su hrabri. Hrabri su jer su sebi i drugima priznali da su ovisni, da su bolesni, i jer su pristali na liječenje. Za to ipak treba hrabrosti! Kad je to u pitanju, najveći broj hrvatskih pijanaca su – kukavice! „Taj prokleti alkohol!“, reče jedan od njih, „izokrenuo je sve moje planove i nanio mnogo jada ne samo meni nego i

cijeloj obitelji. Kamo sreće da ga nikad nisam probao!“ Hrvatske skupine samopomoći aktivne su u Frankfurtu, Ulmu, Ludwigsburgu, a postojale su i u Heilbronn, Böblingenu i Tübingenu.

Ovisnost, osjećaji i materinski jezik

U frankfurtskom savjetovalištu za prevenciju ovisnosti (Frankenallee 157–159), razgovarali smo sa savjetnikom, gospodom Stolper, i s gospodinom Ivanom Musom, terapeutom iz klinike Hohenrodt. Gđa Stolper uglavnom šalje naše ljude koji joj se prijave na liječenje u Hohenrodt, gdje je omogućeno liječenje ovisnosti od alkohola i lijekova na hrvatskom jeziku. I ona i gosp. Musa ističu kako je važno da se ti ljudi liječe na materinskom jeziku, jer su uzroci ovisnosti često skriveni u osjećajima, koji se opet najbolje izražavaju vlastitim jezikom. Uzroci ovisnosti kod gastarbajtera su općenito domovinska životna kultura (alkohol je sastavni dio života i kulture i tradicije; u svakoj kući i svakoj prigodi),

Jesam li alkoholičar?

Čim netko pode često razmišljati o alkoholu, mora se ozbiljnije pozabaviti tim problemom. Važno je reagirati na vrijeme. Obično se nažalost kasno prepozna ovisnost. Važno je pritom pitati se, je li sve u redu u mom životu, u obitelji, na poslu, ili se najednom sve promijenilo. Priznanje ovisnosti je već gotovo pola uspjeha u liječenju. Može se napraviti mala proba, kad se sumnja je li netko ovisan ili ne.

Recept: dva tjedna (još bolje i više) odreći se potpuno svakog alkohola (ako su u pitanju lijekovi ili automati, onda se odreći toga). Ništa ne probati i vidjeti kakvo je stanje, i tjelesno i psihičko. Da li pritom misliš na alkohol i potrebu za njim? Kako se osjećaš kada prolaziš pokraj kavane, gostionice, kafića ili „Trinkhalle“? Možeš li odoljeti da ne svratiš? Ako ne, tada se valja početi liječiti. Bez stida i odlaganja: može biti prekasno!

Frau Stolper je savjetnica za prevenciju ovisnosti u Frankfurtu, Frankenallee 157-159

iskorijenjenost, čežnja za kućom, nezadovoljstvo, neuspjesi, nezapolenost, besmisao, neintegriranost u novu sredinu, kulturni šok, besperspektivnost... Kod naših ljudi tu je onda teški rat, mrtvi u obitelji, uništena materijalna dobra, stalna ekonomska kriza i politička neizvjesnost. Sve se to „smiruje“ uživanjem alkohola. Ovisnost je tjelesna i psihička, praćena snažnom potrebom i strahovima. Alkoholičari usto s vremenom postaju drugačije osobe, s novim nazorima i moralnim vrednotama (laž, stid ali i bestidnost, agresija, nasilje).

Ivan Musa je rođen 1956. na Širokom Brijegu, oženjen je i otac dvoje djece. Franjevačku klasičnu gimnaziju pohađao je u Visokom, a teologiju studirao u Sarajevu i Freiburgu, gdje je i diplomirao. Na klinici Hohenrodt radi kao psihoterapeut od 1988., i to uglavnom za ljude iz južnoslavenskih zemalja.

Konkretno mu je posao liječenje skupine ovisnika o alkoholu, o lijekovima i o automatima (kockanje). Na osnovi razgovora, u suradnji s medicinskim specijalistima, utvrđuje se dijagnoza i propisuje terapija. Pacijente uglavnom posređuju savjetovašta iz cijele Njemačke. „Ova naša klinika premalo je poznata među našim ljudima. Svi oni koji su postali ovisni mogu se izravno javiti nama, ili tražiti pomoć i uputu u nekom savjetovaštu ili kod vlastitog liječnika. Prije primanja u kliniku svaki pacijent mora odležati u bolnici i proći proces uklanjanja trovanja („Entgiftung“). Prva faza liječenja je anamneza i dijagnostika, druga je utvrđivanje terapijskog plana, treća je terapija. Prijemna faza traje četiri tjedna, a terapija tri mjeseca. Po potrebi se može produljiti mjesec dana“, kaže gosp. Musa. Uzgred se liječe i popratne sekun-

darne bolesti, kao ciroza, srčane smetnje i dr. Terapija je skupna i pojedinačna: medicinska, psihološka, lakši tjelesni rad, kreativni rad, sport, glazba, razgovori, tečajevi njemačkoga jezika, duhovnost, oblikovanje slobodnog vremena.

Pomoć na prvom i pravom mjestu

„Jedan pacijent se izliječio – slikajući. Priredio je i zapaženu izložbu svojih crteža i slika. Jednome je s druge strane krenulo bolje tek nakon što se ispovijedio, a neki svaki dan idu na misu ili na molitvu u kliničku kapelicu, čak i oni koji nisu kršćani ili ne vjeruju u Boga. Suradnja s dušobrižnicima je dakle važna. Psihu treba promatrati cjelovito. Vjera je vrlo važna. Čovjek se može liječiti samo ako se otvori.“, naglašava gosp. Musa. U proteklih 13-ak godina imao je do u prosjeku godišnje dvije skupine po 12 ljudi. Zbog velike opasnosti od povratka u ovisnost, teško je govoriti o uspjehu liječenja. Ipak, računa se da se izliječi ili zaliječi 50–60% pacijenata. Jednostavan pokazatelj uspjeha je: pije li netko i dalje ili ne! Sada ima na raspolaganju 10 kreveta. Ovo liječenje plaća LVA.

„Većina pacijenata su pripadnici prve gastarbajterske generacije. Ima i onih iz druge generacije: makar znaju savršeno njemački, oni se mogu bolje liječiti na hrvatskom jeziku. Jezik je, kako je rečeno na početku, vrlo važan, u liječenju, jer je to jezik njihovih gena. Ljudi misle i osjećaju vlastitim jezikom. Već su spomenuti uzroci ovisnosti, ali bih istakao migraciju i sve što je donijela sobom, obiteljsku

Gdje se može potražiti pomoć?

Pomoć se može potražiti u savjetovaštima za sprječavanje ovisnosti ili kod osobnog liječnika. Oni Vas mogu poslati dalje na liječenje na hrvatskom jeziku. Većina savjetovašta zna da u Furth im Wald-u postoji takva klinika za muškarce ovisnike i terapeut gosp. Žarko Vučić. U Ulmu ima klinika za žene ovisnice a u Loßburgu klinika Hohenrodt, gdje radi gosp. Ivan Musa (adresa: Fachklinik Hohenrodt, Breuninger Weg 35, 72290 Loßburg, tel. 074 46/18 10).

Njima se možete i izravno obratiti za pomoć i informacije.

tradiciju, šok susreta s novom kulturom, traganje za vlastitim identitetom, odgadeni život. Još je gore što je ovisnost često genetski nasljedna, pa će i djeca naići na slične poteškoće. Alkohol je tako obiteljska bolest i davolski krug iz kojeg je teško izaći. Zato u liječenju aktivno sudjeluju i članovi obitelji: svojom podrškom, razgovorima“, kaže gosp. Musa.

Pritom također upozorava da klinika nije nikakva psihijatrija niti ludnica, nego stručna klinika za liječenje ovisnosti. Nije sramota liječiti se, jer je i to bolest, pa je treba liječiti. Ona se može zaustaviti. Liječenjem će se spasiti mnogi životi i spriječiti teške tragedije. ■

Skupina liječenih alkoholičara iz naših krajeva s terapeutom I. Musom u klinici Hohenrodt

● **Rüsselsheim** – Na svetkovinu sv. Ivana Krstitelja, 24. lipnja, u Worfeldenu kod Rüsselsheima, okruženi djecom, braćom, sestrama, rodbinom, prijateljima i znancima iz domovine i Njemačke, svečano su proslavili srebrni bračni jubilej crkvenog vjenčanja Verica i Tihomir Blažić, koji su sklopili u Frankfurtu 3. srpnja 1976.

Tihomir je rođen 1954. u Trilju a Verica 1954. u Sarajevu.

Tihomir i Verica imaju kći Gordanu koja studira u Frankfurtu i sina Zvonimira-Danijela koji pohađa Visoku stručnu školu u Frankfurtu.

Bračni par Blažić proveo je cijeli svoj radni vijek u Njemačkoj, uz danonoćni rad u ugostiteljstvu.

I dok bračnom paru Blažić čestitamo preporučujemo ih Bogu i zagovoru Blažene Djevice Marije, da i u budućnosti budu jedno srce i jedna duša, kako su bili kroz minulih dvadeset i pet godina zajedničkog života.

Fra Berislav Nikić

● **Alt-Buchhorst** – u nedjelju, 24. lipnja, održano je obiteljsko hodočašće nadbiskupije Berlin u Alt-Buchhorstu u kojem se časti Majka Božja kao Gospa s ogrtačem. Geslo hodočašća je: „Pozvani na svjedočenje“. Hodočasnici koji su dolazili pješice, na trima postajama svoga hodočašćenja, iznosili su svoje molbe Majci Božjoj, a preko nje Isusu. Slavlje svete mise u prekrasnoj prirodi obasjanom suncem slavio je berlinski kardinal Georg Sterzinsky u zajedništvu s

Tihomir i Verica Blažić proslavili su srebrni jubilej bračnoga života u HKM Rüsselsheim. Na slici: s djecom, č.s. Esterom i župnikom fra Berislavom

pomoćnim biskupom Wolfgangom Weiderom i nekoliko svećenika iz talijanske i francuske katoličke misije. Kardinal je u svojoj propovijedi pozvao vjerničko mnoštvo na istinsko svjedočenje u vjeri koja mora postati praksa. Nakon mise ponuđen je šarolik program za obitelji. Izložbom crteža i slika predstavila se crtačka škola Hrvatske katoličke misije predvođena prof. Zvonkom Kermcom i fra Jozom Župićem. Hrvatskoj djeci koja su toga poslijepodneva crtala i slikala preko dva sata pridružila su se i njemačka djeca. Kardinal i pomoćni biskup bili su oduševljeni radom hrvatske djece. Pomoćni biskup zapisao je u svojim dojmovima: „Tko slika biblijske teme, taj meditira. Tko na taj način meditira, moli. Tko dulje promatra te slike, otvara mu se srce za Boga“.

Obiteljsko hodočašće završilo je pobožnošću u čast Majci Božjoj. Pobožnost je predvodio berlinski pomoćni biskup Wolfgang Weider.

● **Vadstena (Švedska)** – Prošlu jubilarnu godinu 2000. hrvatski katolici Švedske proslavili su 10. lipnja u gradu svete Birgitte, Vadsteni. Uspjeh toga hodočašća potaknuo je dušobrižnike iz Švedske da organiziraju i 2. hodočašće pod geslom „O, kad bi me narod moj slušao, kad bi mojim putovima hodio“. Za tu zgodu misije su izdale „Vodič za misno slavlje“ i knjižicu sa svim potrebnim informacijama.

Voditelj misnog slavlja bio je msgr. dr. Pero Sudar, pomoćni biskup iz Sarajeva i predsjednik Vijeća za migraciju HBK i BK BiH, koncelebranti su bili msgr. Stjepan Biletić, HKM Stockholm, vlč. Stipo Šošić, HKM Göteborg, vlč. Vladimir Švenda, HKM Malmö, vlč. Antun Oršolić, HKM Kopenhagen, vlč. Drago Čumurdžić, HKM Värnamo i švedski svećenik Daniel Adner.

Tu su i gosti iz domovine, VIS EMANUEL (bogoslovi iz Sarajeva) koji s pukom Božjim pjevaju.

Sve je svečano kao i prigodni darovi koji su položeni u ruke biskupa a zatim na oltar. Biskup u svojoj propovijedi govori puku Božjem da nije zaboravljen od Crkve iz domovine, da nikada ne zaborave svoju vjeru ali i da budu glasnici i svjedoci te vjere tamo gdje žive.

Nakon euharistijskog slavlja lijepo vrijeme omogućilo je da narod napravi narodno slavlje. VIS EMANUEL u iznajmljenoj „hokejaškoj dvorani“ pjevaju duhovne pjesme pred oduševljenim mnoštvom koje govori svojim dušobrižnicima da bi ovo trebalo postati tradicijom.

Stipo Šošić

Vjernici HKM Mosbach na ovogodišnjem hodočašću u Lurdu

Piše:
Ante Vučković

Vjera i iskrenost

Dok društvo cijeni iskrenost bez obzira na način na koji ja organiziram svoj život, ispovijed nas dovodi do upitnosti vlastitog načina življenja.

Iskrenost je jedna od kreposti koju suvremeno društvo uvelike cijeni. Uzdig-nuta je na najvišu razinu. Postala je važ-nijom i od dobrote i od istine. Važnije je biti iskren, negoli se truditi oko dobra, jer dok se dobro relativizira, iskrenost se traži kao apsolutna vrlina. Slično je i u odnosu s istinom. Važnije je biti iskren, nego li znati što je istina ili truditi se oko nje, jer dok se istina množi, iskrenost dobiva obilježje univerzalnog zahtjeva. Tako je važnije da iskreno velim što mislim, negoli da se potrudim oko toga kako stvari uistinu stoje. Iskrenost je vrlina koja pripada nutrini, a nutrina se mjeri vlastitim mjerilima. Stoga je za iskrenost mjerilo samo to da li stojim iza onog što kažem i da li govorim ono što mislim i osjećam. Manje je važno kako stvari stoje od toga da li sam ja u suglasju s mjerilima koje sam samo odabrao. Možeš biti kakav god želiš i živjeti kako god odabereš samo ako stojiš iza onog što si izabrao i živiš u suglasju s vlastitim izborom. Izbori se, naravno, mogu mijenjati, jer se mi mijenjamo, ali iskrenost bi trebala biti nepromjenjivom.

Masovnost i ispovijed

Masovne manifestacije vjere, kakvih je u ljetno vrijeme dosta u našem narodu, pokazuju i koliko je velika potreba osobnog susreta s Bogom, premda bi se na prvi pogled moglo činiti kako masovno kršćanstvo gotovo isključuje osobni odnos s Bogom. Međutim, proslave na kojima sudjeluje veliki broj vjernika popraćene su i velikim brojem ispovijedi. Ispovijed je mnogima sastavni dio hodočašća, zavjeta, odlaska u neko od brojnih svetišta. Mnogima upravo ispovijed u nekom od svetišta spada u godišnji ritam primanja ovog sakramenta. Tako se u masi vjernika koja moli nalazi tajnoviti, nevidljivi susret pojedinca sa samim sobom pred zrcalom Božje riječi unutar sakramenta ispovijedi. Čovjek se iznenadi koliko se ljudskih drama, patnji, samospoznaja, obraćenja, kajanja, odluka o novom i drukčijem organiziranju vlastitog života slije u ovaj sakrament koji gotovo nijemo tvori čudesna djela unutar bučnog okruženja žamora mase.

No, sakrament ispovijedi, kao uostalom i sve drugo u čemu sudjeluje čovjek,

ima i svoje naličje. Masovne manifestacije daleko lakše podržavaju prividnu iskrenost. U mnoštvu je mnogo lakše zavarati samog sebe, otići na ispovijed i ne susresti se ni s Bogom ni sa sobom, nego što je to slučaj kada se pojedinac odluči na ispovijed neovisno o vanjskim proslavama ili kada jednostavno iskreno prijatelju ispriča stanje svoje duše. Stanje vlastite duše i nutarnja osjetljivost za grijeh i oprost imaju ritam koji ne ovisi o kalendarskim proslavama.

Pa ipak, neupitno je da upravo hodočašća i masovna okupljanja vjernika znatno pomažu nutarnjem otvaranju. Očito je da ozračje vjere, uloženi napor, kodirana pripadnost ispovijedi cijelom činu hodočašća, anonimnost ispovjednika, vremenska i prostorna izdvojenost iz svakodnevnice uigranosti života i odnosa igraju važnu ulogu u pristupanju sakramentu ispovijedi.

Taj trenutak spoznaje vlastite krivnje, udaljenosti od Boga i težine grijeha istovremeno je i trenutak u kojem otkrivam da sam do kraja prihvaćen usprkos grijehu.

Kada se stvori minimum vanjskih preduvjeta za osobni susret s Bogom kao što su ograđeni prostor, mogućnost neometanog razgovora, dovoljan broj ispovjednika i pomoć kod pripreme za ispovijed, onda postoji i velika vjerojatnost da ispovijed postane važnom životnom prekretnicom. Po čemu se prepoznaje takva ispovijed?

Ona je najprije susret sa sobom pred zrcalom Božje riječi. U ispovijedi se onda ne mjerim ni s drugima ni sa svojim vlastitim mjerilima, nego mjerilo postaje Božja riječ. Tek kada svoje stanje duše ne uspoređujem s onim što čine svi ili s onim što ja smatram ispravnim, nego ga izložim snazi Božje riječi, ulazim u ozračje jasnoće. U takvoj ispovijedi, nadalje, nemam potrebe opravdavati svoje postupke, nego ih, naprotiv, sagledavam u svjetlu koje mi otkriva skrivene strane vlastitih namjera i vlastitog bića. Taj tre-

nutak spoznaje vlastite krivnje, udaljenosti od Boga i težine grijeha istovremeno je i trenutak u kojem otkrivam da sam do kraja prihvaćen usprkos grijehu. Kao da Bog, u trenutku kada ja samog sebe optužujem, staje na moju stranu protiv mog optuživanja samog sebe. U ovoj se prekretnici krije tajna snage ovog sakramenta. To je trenutak iskustva Božje blizine i milosrđa koji se otvaraju istog časa kada uvidim svoj grijeh i pokajem se za njega. To je trenutak zabokavanja na veliko mnoštvo kojem pripadam, trenutak kada nestane žamora mase i trenutak otvaranja srca s kojeg Bog skida teret krivnje i odmah potom ispunja lakoćom radosti. Slijedi povratak u mnoštvo i otkriće da ono sada postaje zajednica vjernika, zajednica otvorenih srdaca.

Vrlina iskrenosti i ispovijed

Dok društvo cijeni iskrenost bez obzira na način na koji ja organiziram svoj život, ispovijed nas dovodi do upitnosti vlastitog načina življenja. Dok iskrenost zahtijeva suglasje vlastitih mjerila i života, ispovijed nam iz ruku izbija sva vlastita mjerila i dovodi nas pred svjetlo Božje riječi. Dok iskrenost od nas traži da budemo to što sami izabiremo, ispovijed od nas traži da budemo poslušni Božjoj riječi. Tako je iskrenost poslušnost prema samom sebi, a ispovijed zahtjev da se iskreno preispitam o poslušnosti Božjoj riječi. Stoga se ispovijed i ne iscrpljuje samo u iskrenom priznanju vlastitih grijeha, nego od nas traži promjenu. Stoga ispovijed nije dugo, iskreno i detaljno pričanje vlastitih pogrešaka, nego kratko i sažeto priznanje krivnje i odluka za promjenom. I, s druge strane, postaje jasno koliko snažnije djeluje odrješeno od grijeha od prijateljskog iskrenog razgovora ili detaljnog psihoanalitičkog otkrivanja podsvjesnog.

Ključna razlika je jasna: od grijeha nas oslobađa Božja milost, a iskrenost nas ostavlja u našim ljudskim odnosima. Razlika vjere.

U svijetu u kojem se sve češće čuje kako je važno biti iskren pred sobom i Bogom i kako je dovoljno stati sam pred Boga i iskreno uvidjeti stanje vlastite duše, kako nije potrebno drugome govoriti svoje grijehe, ispovijedi koje prate masovne proslave ukazuju na bitnu razliku vjere: iskrenost nas ostavlja samima s teretom kojeg možda vidim, ali ne mogu skinuti, ispovijed nas dovodi k Bogu i oslobađa tereta grijeha. ■

Moja Amerika

Hrvatski emigranti SAD. Valovi doseljavanja. Stotine udruga, zajednica, društava. Značajna pomoć staroj domovini. Dojmovi sa susreta s hrvatskom zajednicom u Chicagu.

Kao i mnogi drugi emigranti i Hrvati su godinama dolazili u SAD kao obećanu zemlju, s nadom da će ostvariti tzv. „američki san“. Mnoge legende prate i ranu emigraciju Hrvata u Ameriku. Prvi Hrvati koji su pristizali u „Novi svijet“, bili su većinom s hrvatske jadranske obale, posebice Dubrovčani. Neki povjesničari tvrde da su hrvatski mornari bili među onima koji su sudjelovali u povijesnoj Columbusovoj plovidbi otkrića Amerike 1492. Dubrovnik je naime 1492. sklopio značajan trgovinski ugovor sa Španjolskom, nakon čega je počeo slati svoje brodove na nove trgovačke putove prema američko-španjolskim kolonijama. Podaci iz dubrovačkih arhiva pokazuju da su prvi hrvatski emigranti napustili Dubrovnik već 1526. uputivši se u Ameriku.

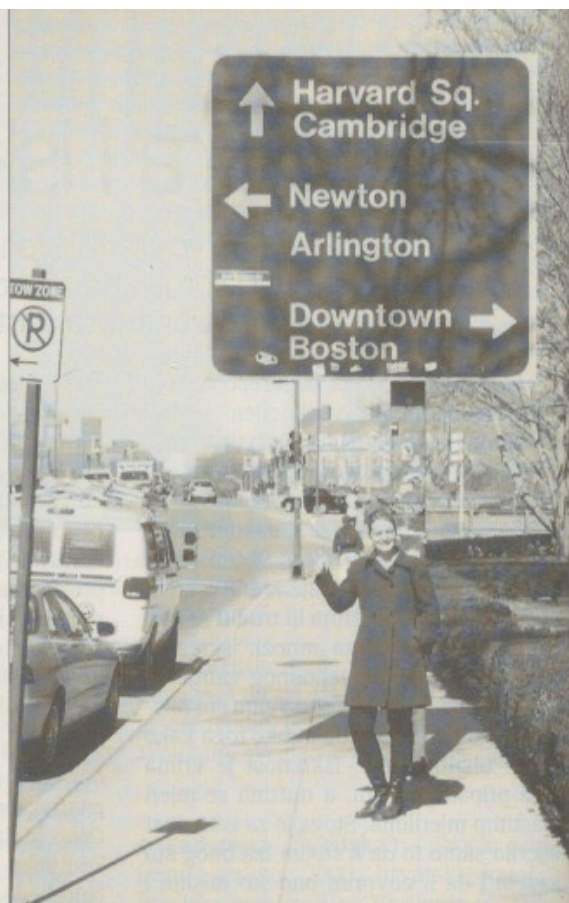
Veliki val hrvatske emigracije u prekomorske zemlje događa se od 1880. Prve hrvatske doseljeničke kolonije našle su se na delti Mississippija u Louisiani i u Kaliforniji. To su većinom bili ribari s hrvatske obale i uzgajatelji voća. Oni su dolazili u one dijelove Amerike koji su imali slične klimatske prilike i slične mogućnosti zaposelnja kao u domovini. Drugi val hrvatske emigracije uputio se u industrijska središta kao Chicago, Pittsburgh i Detroit, gdje se većina zaposlila kao fizička radna snaga u mlinskoj i rudarskoj industriji. Iako se se imigracija u SAD u međuratnim godinama smanjila, ona se ipak vrlo brzo povećala usljed poratne depresije i recesije nakon II. svjetskog rata. Tada opet dolazi do jače imigracije Hrvata u SAD. Ekonomski i politički pritisak komunističke diktature bivše Jugoslavije potakao je mnoge na odlazak i u potragu za kruhom i slobodom u drugim zemljama.

U proteklih 130 godina, američki Hrvati su osnovali na stotine društvenih i bratskih udruga, kulturnih i političkih organizacija. Prva takva organizacija osnovana je 1857. u San Franciscu, pod nazivom „Slavensko-Ilirijaska dobrotvorna zajednica“. Prva hrvatska bratska udruga, Hrvatska bratska zajednica,

osnovana je 1894. u Pittsburghu koja uspješno djeluje i danas te predstavlja najveću hrvatsku organizaciju u Americi i Kanadi. Kasnije je 1921. osnovana i Hrvatska katolička zajednica, koja također djeluje do danas te je druga najznačajnija udruga američkih Hrvata. U sklopu takvih udruga i zajednica Hrvati u Americi izdavali su svoje prve novine i časopise, što je odigralo važnu ulogu u očuvanju hrvatskoga identiteta.

Većina tiska bili su tjednici s iznimkom Narodnog lista (National Gazette) koji je izlazio dnevno, i koji je prvi put objavljen u New Yorku 1895. Različitost u kvaliteti, u političkom opredjeljenju uredništva i političkim stavovima svih tih novina najbolje ilustrira veliki broj svih tih novina. Oko 250 različitih novina, tjednika, mjesečnika itd. izlazilo je od 1884., otkad se pojavilo masovno tiskanje novina. Mnogi imigranti su čuvali svoju kulturu formiranjem plesnih folklornih skupina, hrvatskih škola za djecu i osnivanjem akademskih društava kao npr. „Hrvatsko akademsko društvo Amerike“, „Alumni i prijatelji hrvatskih sveučilišta“, „Hrvatski etnički institut“ i sl. Ekonomsko, političko, kulturno, novinarsko i općenito intelektualno djelovanje hrvatskih emigranata, bitno je doprinijelo ostvarivanju hrvatske države, posebice očuvanju želje za samostalnom državom Hrvatskom, pa sve do konačnog ostvarivanja tog sna 1991.

Američki imigranti iz Hrvatske su se potvrdili u novoj domovini brojnim doprinosima na području znanosti, umjetnosti, kulture, politike, ekonomije. za primjer navodim samo svjetski poznatog i priznatog znanstvenika i izumitelja Nikolu Teslu (1856.–1943.), koji je emigrirao iz Hrvatske u New York 1884. s 28 godina, a imao je 4 američka centa u džepu. Tu je i najznačajniji hrvatski ki-

Naša suradnica Dijana Tolić u središtu Bostona

par Ivan Meštrović (1883.–1962.), koji je 1946. postao američki državljanin i predavao na sveučilištu „Notre Dame“.

U povijesti američke imigracije Hrvati i njihovi nasljednici obogatili su SAD i stvorili mostove za obostrano komuniciranje i razumijevanje između svoje „stare“ i „nove“ domovine. Taj doprinos osjeća se i važan je i danas.

Hrvatska zajednica u Chicagu:

Tijekom mojeg boravka u SAD, gdje sam radila za jednu američku Public Relations firmu u Bostonu, pružila mi se prilika preko božićnih blagdana posjetiti i Chicago. U Chicagu se naime nalazi jedna od najvećih američkih hrvatskih zajednica, a najveća je u Pittsburghu. Na južnoj strani Chicaga Hrvati su krajem 19. st. počeli praviti svoje kuće. Već početkom 20. stoljeća počeli su osnivati i svoje udruge. Jedna od prvih je bila „Croatian Union of Illinois“ (Hrvatska zajednica Illinois), koja je izdavala i svoje vlastite novine „Hrvatski Barjak“. Prve godine 20. stoljeća označene su osnivanjem hrvatskih katoličkih župa. Tada je 5 takvih župa bilo na području Chicaga, od kojih su tri još i danas aktivne: dvije vode hercegovački franjevci a jednu hrvatski dominikanci.

Kao što rekoh, posjetila sam Chicago u vrijeme božićnih blagdana i ondje boravila kod jedne vrlo drage hrvatske obi-

telji koja je tek nedavno pristigla u Chicago. Zanimalo me kako izgleda ta hrvatska dijaspora u Chicagu. Jedne večeri smo bili na hrvatskoj božićnoj priredbi. Na prvi pogled se ta priredba nije bitno razlikovala od meni poznatih priredbi u Njemačkoj: velika dvorana, ukrašena za Božić, a Hrvati, kao i u Njemačkoj, ne pristižu na vrijeme, nego kasne; djeca odjevena u nošnje; recitacije, božićne pjesme i sl. Ipak su me mnoge stvari iznenadile. Oko mene su sjedili Hrvati svih uzrasta, od djece do mladih pa sve do starije gospode, i bilo mi je vrlo čudno da nigdje ne čujem hrvatsku riječ, nego su svi međusobno komunicirali na engleskom jeziku. Djeca i mladi gotovo uopće ne pričaju hrvatskim, nego se isključivo koriste engleskim. Ne čine to samo međusobno, već i sa svojim roditeljima, koji onda malo pa često također na engleskom odgovaraju. Još više sam se začudila kad je voditeljica priredbe nazočne pozdravila najprije na engleskom pa tek potom na hrvatskom jeziku. Svećenik je ipak pozdrav prvo uputio na hrvatskom jeziku. Priredni program bio je prilično zanimljiv. Tu se našao jedan božićni igrokaz kojeg su izveli učenici hrvatske dopunske nastave u Chicagu te recitacije učenika. Usput sam zapazila da je, unatoč velikom broju Hrvata u Chicagu, premalo djece koja su upisana u hrvatsku dopunsku školu, što me također iznenadilo. Djeca su vrlo vješto otplesala i nekoliko hrvatskih kola s čim su dokazala da se i u dalekoj Americi čuva i njeguje hrvatska baština. Na samom kraju službenog dijela večeri ni u Chicagu nije izostao sv. Nikola, kojem su se djeca najviše radovala, ne samo zbog slatkih darova, nego možda ponajviše zbog toga što im je pričao na engleskom, jer ga tako najbolje razumiju. Djeca su stajala u redu i nestrpljivo čekala da priđu „Santa Clausu“, kako bi im on uručio dar i zaželio „Merry Christmas“. Mogao je naučiti reći i „Sretan Božić“. Dok sam to promatrala i slušala, prisjetila sam se naših božićnih proslava u Njemačkoj i zaključila da su razlike između hrvatske dijasporu u Njemačkoj i Americi ipak jako velike.

Sutradan, na Badnjak, bili smo se na sv. misi. Bilo mi je izuzetno drago da nakon dugo vremena mogu opet poslušati misu na hrvatskom jeziku, jer u Bostonu, gdje sam boravila, nema puno Hrvata pa tako ni hrvatske zajednice niti mise. Bila je to predivna noć s pravim božićnim ugodajem, kako ga već dugo nisam doživjela: bilo je hladno, snijeg je padao, ulice su bile prekrivene snijegom i osvijetljene

ukrasnim svjetlima. Zajedno s dragim ljudima se sjedilo i pričalo kraj božićnog drvca, a iz pozadine se čula hrvatska božićna pjesma. Iako sam bila daleko, osjećala sam se gotovo kao kod kuće. Uputili smo se dakle na hrvatsku sv. misu u obližnju crkvu. Tu sam, oprostite, doživjela najveće razočaranje. Misni obred na Badnjak slavljen je dvojezično! Više na engleskom nego na hrvatskom. Ponadala sam se bar propovijedi na hrvatskom, ali je svećenik, Hrvat, očito dao prednost propovijedi na engleskom jeziku, tako da ga razumiju svi koji su došli na hrvatsku misu. Božićne pjesme

radije ljetujemo na Floridi, to nam je bliže i jeftinije; ili: „Ovdje se mogu zaraditi dobri dolari i brzo se može kupiti i velika kuća i veliko auto“... Nakon svih tih komentara koje sam za vrijeme mog boravka ovdje imala priliku čuti, s vremenom sam shvatila da je u Americi stvarno teže ostati Hrvatima, nego što je to u Europi. To važi osobito za djecu i mladaraju, koji umišljaju da se moraju što brže asimilirati i što manje spominjati da zapravo potječu iz Hrvatske. No, još je tužnija činjenica da ih mnogi roditelji ne odvrću previše od tog puta, što znači da tome ne pridaju veliku važ-

Hrvatska djeca u Americi slabo govore hrvatski, ali zato odlično plešu hrvatski folklor

su ipak pjevali na hrvatskom jeziku. Bolje išta nego ništa, pomislila sam. Na izlasku iz crkve sa svih strana moglo se čuti samo: „Merry Christmas Dad! Merry Christmas Mom!“ itd. Nisam mogla vjerovati ni svojim očima niti ušima. Razumijem da se Hrvat zatečen u inozemstvu, treba znati poslužiti i stranim jezikom, ali da svoj materinski jezik čak i na sam Božić tako olako zapostavi teško je opravdati. Ti naši ljudi koje žive u Americi i koji se još uvijek smatraju Hrvatima, učinili su mi se izgubljenima u tom „amerikaniziranom hrvatskom dijasporском životu“, izgubljenima u euforiji stečenog dolara i potpuno udaljenima od svoje izvorne domovine. „Zašto je to tako?“, pitala sam se. Čula sam nekoliko obrazloženja, npr.: „Mi smo odsječeni od Europe i vrlo daleko od svakog dodira s Hrvatskom“; ili: „Mi pričamo hrvatski s našom djecom, ali oni izbjegavaju pričati hrvatski, jer osjećaju pritisak asimilacije i više žele biti Amerikanci“; ili: „U Hrvatskoj nismo ljetovali otkad ikad, mi

nost, jer su očito previše zauzeti poslom i slaganjem dolara.

Nakon svega što sam vidjela i čula od Hrvata u Americi, sada za sebe mogu reći, da sam stvarno sretna, da se nisam morala roditi i odrasti u toj „državi bezgraničnih mogućnosti“, te da su moji roditelji, hvala Bogu, odlučili ostati u bliskom dodiru s domovinom i da njima mogu zahvaliti da su se pobrinuli i potrudili da učim i njegujem svoj materinski jezik, da poznajem svoju povijest i svoje korijene i da se njima ponosim – unatoč činjenici da sam se rodila i odrasla u zemlji izvan svoje domovine.

Sve u svemu, na kraju ipak smatram da je lijepo vidjeti i druge zemlje, pa i naše ljude u njima, kao što sam i ja ne samo vidjela, nego i živjela pola godine u Americi. Zanimljivo je upoznati američku kulturu i način rada i života ili „American way of life“. To valja cijiniti kao jedno veliko i dragocjeno životno iskustvo.

Dijana Tolić

Samo san!?

*Zasviraše orgulje, anđeli zapjevaše.
Dolinu ispuni savršenstvo zvukovnog sklada
Put postade prohodnim.
Prođe kočija nebeskih trubadura praćena
Zvukom zvončica i cimbala.
Zaustavih se i stajah nepomično.
Prepoznatljivi zvuci. Znana pjesma.
Riječi se sliše, zapjevah.
Savršeno carstvo zvukova odnese misli, u nepovrat...*

Svjetlana Horvat

U nedogled

*Obnavljaju me
riječi
molitava
putokazno –
neugasive su
svjetiljke
plodotvornosti
kroz sumračja.*

Ilija Stojanović

Bio mi je sve

*Ne osvrći se na mene.
Posustajem.
Želja velika, hod težak.
Da, to sam samo ja.
Ako te za me pitaju,
Reci im da ostadoh
U lavinama snježnim.
Idi! Kad ga vidiš reci mu
Da bio mi je sve.*

Svjetlana Horvat

Niti

*Smirajem dana
u samoći bića,
sjetim se svih vas
neumornih tkalaca...
Obavijena nitima,
olovnim mislima pritisnuta,
hodam ulicom.
Okrenem se i ugledam –
mnoštvo niti na kišnom pločniku.*

*Zaboravi što bilo je,
ne misli što biti je moglo.
Na početku dođe kraj.
Sutra ne postoji.
Vrijeme rastanka, vrijeme plača.
Oproštaj kratak, a vječan...*

*Kad zaborav obuhvati
– čeličnim rukama –
pahuljaste prozore
rajskih dvora,
tko će ugledati malene kristale
u dnu prašne škrinje sjećanja...*

*Otrgnut od prošlosti,
potiskuješ zaborave.
Počinješ svakodnevno,
mijenjati nepromjenljivo,
obrisati mrlje sjećanja i
zatvoriti vrata od propuha.*

Svjetlana Horvat

Moj život nije moj

*Moje misli nisu moje misli,
moje misli su glas jeke.
Moji pogledi nisu moji pogledi,
moji pogledi su videnje tuđim očima.
Moji pokreti nisu moji pokreti,
moji pokreti su dana zapovijed.
Moji koraci nisu moji koraci,
moji koraci su slijed smjerokaza.
Moj život nije moj život,
moj život je dragocjeni dar.*

*Prostranim hodnicima odzvanja glas.
Prepoznajem njegovu jedinstvenost.
Ne želim priznati, ali jasno ga čujem.
Razabirem glasne riječi: vrati se!
Okrećem se, oko mene hladni zidovi.
Nema vrata. Bezizlaznost. Beznade.
Ne mogu se vratiti. Ne vidim dobro.
Tražiti izlaz, nemam hrabrosti, strah me.
Možda, možda neki drugi put, sada ne...*

*Kišne kapi po oknu prozora.
Otvaram prozor.
Naviru sjećanja.
I sinoć je kišilo.
Nisam ni primijetila.
A, večeras – čelične kapi.*

Svjetlana Horvat

Uskrsnut ćemo

*Čovječe,
koji se nadaš
pusti
nek ljubav trepti
u bijeloj zori
tvoje duše
i kada padaš
u težnji za životom –
svjetiljka mira
označit će ti
put,
jer tvoja je nada
utemeljena
u diobi
razlomljenog
kruha.*

*Čovječe,
koji se nadaš –
ostani malen
u svjetlu svoje
zore,
jer uskrsnut ćemo!*

Ilija Stojanović

Brief des Delegaten

Die Liturgie in unseren Gemeinden

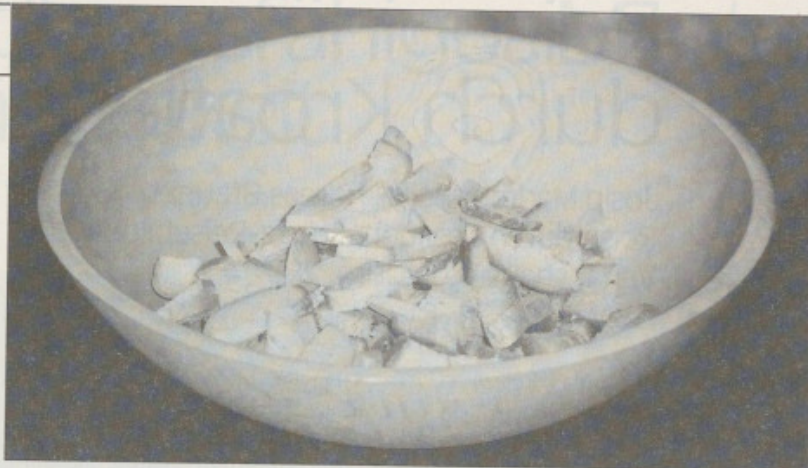

Foto: A. Batinić

Liebe Leserinnen und Leser der Lebendigen Gemeinde,

vor uns liegt die pastorale Jahrestagung der kroatischen Priester und PastoralmitarbeiterInnen aus Westeuropa, die vom 8.-11.10. in Untermarchtal bei Ulm stattfindet. Wie in den vorherigen Jahren, so möchten wir auch in diesem Jahr ein Thema bearbeiten, das für unsere pastorale Arbeit und das religiöse Leben in unseren Gemeinden wichtig ist. Das Rahmenthema der diesjährigen pastoralen Jahrestagung lautet „Die liturgische

des liturgischen Lebens in unseren Missionen“ vertraut machen.

Es ist uns bekannt, dass für viele Kirchenmitglieder heute die Liturgie der einzige Ort ist, an dem die Verkündigung des Wortes Gottes gehört werden kann, der einzige Ort des Gebetes und der Gemeinschaft der Gläubigen. Von daher ist es uns nicht egal, wie wir die Liturgie feiern, wie und mit wem wir die liturgische Feier vorbereiten, was von uns erwartet wird

und was von uns die Gemeinde in der Liturgie erwartet und verlangt. Die Liturgie ist der Ort der Begegnung von Gott und dem Menschen, und der Gemeinschaft der Gläubigen. Der Mittelpunkt aller Liturgiefeiern ist die Eucharistie, das Mahl, das Jesus Christus begründet hat. Die Kirche feiert sie als Danksagung, zum Gedenken an den Herrn. Die Eucharistie ist die Quelle der Gemeinschaft im Leben einer Gemeinde, in der alle, ohne Rücksicht auf die

Verschiedenheiten, zu Schwestern und Brüdern werden. Wissend um die Bedeutung der Liturgiefeiern für das religiöse Leben unserer Missionen, sollten wir alles unternehmen, damit die Liturgie in unseren Gemeinden die Gläubigen anzieht und sie zu einer noch engeren Gemeinschaft mit Gott bewegt.

Es ist uns auch wohl bekannt, dass sowohl in unserer Heimat als auch hierzulande immer weniger Menschen an der Liturgie teilnehmen: Es gibt viele

Gründe für eine derartige Situation und es ist unmöglich, sie alle ohne eine ernsthafte Studie anzuführen.

Aber lassen wir an dieser Stelle alle diese Gründe bei Seite und geben wir unser Bestes, was bedeutet, so viele Laien wie möglich in die Liturgiefeiern einzubeziehen. Von ihnen werden wir ihre Bedürfnisse und ihre Wünsche erfahren. Es reicht nicht aus, Lektoren und Sänger, Ministranten und Kommunionhelfer zu haben, es ist vielmehr wichtig, die Laien auch in die Vorbereitung auf die Liturgiefeiern einzubeziehen.

Wenn ich das sage, so meine ich in erster Linie Kindergottesdienste, bei deren Vorbereitung auch die Kinder aufgerufen werden sollen, ich denke an Familiengottesdienste, bei deren Vorbereitung die Kinder, Jugendlichen und Eltern aktiv teilnehmen und auch aktive Teilnehmer im Gottesdienst sein sollen. Ebenso ist es auch mit den Jugendgottesdiensten, Kreuzwegen, Rosenkränzen, Wortgottesdiensten, Wallfahrten, Sakramentenfeiern, usw.

Wir müssen uns von den Ängsten und den Vorurteilen bezüglich der Arbeit mit Laien trennen. Denn wenn keine Kommunikation auf horizontaler Linie besteht, so befürchte ich auch das Fehlen einer Kommunikation in vertikaler Ausrichtung. Ich bin der tiefen Überzeugung, dass die Gläubigen in größerer Zahl an den Liturgiefeiern teilnehmen würden, wenn ihnen ein qualitativvoller, reicherer, lebendiger und vielfältiger Gottesdienst angeboten würde.

Ich hoffe, dass Ihnen diese unsere bevorstehende Jahrestagung dabei hilfreich sein wird und lade Sie daher herzlich zur Teilnahme ein.

Ihr P. Josip Klarić, Delegat

Das Rahmenthema der diesjährigen pastoralen Jahrestagung lautet „Die liturgische Mystagogie – ein alter Weg der permanenten Erneuerung“. Dieses Rahmenthema soll in vier Referaten bearbeitet werden: „Merkmale der liturgischen Mystagogie, die Mystagogie der liturgischen Zeit“, „Die Mystagogie des liturgischen Raums“ und „Die liturgische Mystagogie und die Herausforderungen der modernen Kommunikation“, desweiteren werden wir uns mit der „Allgemeinen Einführung in das Römische Messbuch“ und mit den „Hauptmerkmalen des liturgischen Lebens in unseren Missionen“ vertraut machen.

Mystagogie – ein alter Weg der permanenten Erneuerung“. Dieses Rahmenthema soll in vier Referaten bearbeitet werden: „Merkmale der liturgischen Mystagogie, die Mystagogie der liturgischen Zeit“, „Die Mystagogie des liturgischen Raums“ und „Die liturgische Mystagogie und die Herausforderungen der modernen Kommunikation“, desweiteren werden wir uns mit der „Allgemeinen Einführung in das Römische Messbuch“ und mit den „Hauptmerkmalen

Reise durch Kroatien

Josip Madračević & Andreas Braun:
Reise durch Kroatien, Stürtz-Reisebildbände,
Verlagshaus Würzburg, 2001,
ISBN 3-8003-1561-0

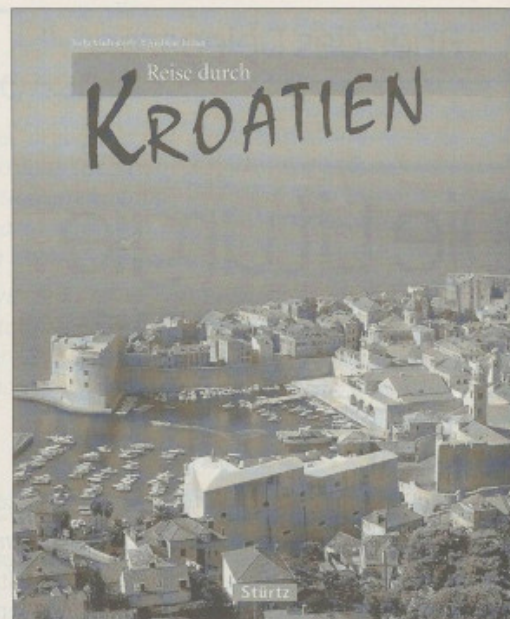
Kroatien wird als Reiseland wieder entdeckt. Seine landschaftlichen Reize, seine kulturhistorischen Reichtümer, Sonne, Meer, Berge, urbanes Flair und wildromantische Natur bieten für jede Art von Reisenden lockende Ziele. Fast 1800 Kilometer Küstenlinie, wenn man die zahlreichen Inseln und Inselchen der Adria hinzuzählt, sind es fast 6000 Kilometer Felsen-, Kies- und Sandstrände, die Kroatien zu einem Paradies für Sonnenanbeter und Segler machen. In sieben Nationalparks kann man ursprüngliche Natur genießen. Die steinernen Zeugen einer wechselvollen Vergangenheit, antike Arenen, frühromanische Kirchen und barocke Paläste, sind ein weiterer Grund für die große Anziehungskraft des Landes.

Dem Zauber Dubrovniks, der „Perle der Adria“ kann sich kaum einer entziehen. Das ehemalige Ragusa, umschlossen von einer gewaltigen Mauer, zählt für viele zu den schönsten Städten Europas.

Über 180 Bilder zeigen Kroatien in all seiner Schönheit und Vielfalt, von der Landspitze von Savudrija bis zum südlichen Dubrovnik mit seinem roten Häusermeer. Specials berichten über die kroatische Küste als Paradies für Segler, die Karstlandschaft, kulinarische Genüsse und das alte Ragusa mit seiner wechselvollen Geschichte.

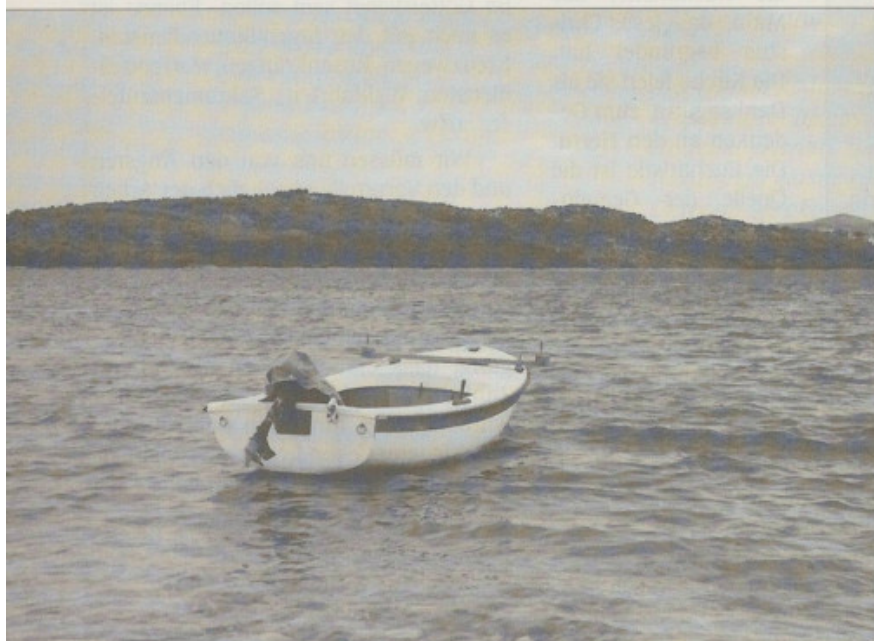
Türkis glitzerndes Meer, Karstlandschaften voll rauer Schönheit, sattgrüne Kiefernwälder, Bären, Wölfe und Luchse – die ursprüngliche Natur und die beeindruckenden Landschaften machen nur einen Teil der Anziehungskraft Kroatiens aus. Zeugnisse antiker Baukunst, mittelalterliche Kirchen, Bauwerke der Renaissance und des Barock wollen entdeckt, die heitere Atmosphäre der Städte genossen werden.

Über 180 Bilder des aus Kroatien stammenden Fotografen Josip Madračević zeigen alle Facetten dieses faszinierenden Landes an der Küste der Adria. ■

DUBROVNIK

„Diejenigen, die das Paradies auf Erden suchen, sollten nach Dubrovnik kommen“ (Bernard Shaw). Wenn es auf der Welt mehrere Dubrovniks geben würde, nur eines wäre das wahre, das unverfälschte, das einzige Dubrovnik, umgeben von Stadtmauern in gleißendem Sonnenlicht. Das Mittelmeer verbindet die Stadt mit Kontinenten, Zivilisationen und Völkern. Das unvergleichliche Dubrovnik“ (Jure Kaštelan). Dubrovnik liegt im Süden Kroatiens, ist Sitz des Landkreises Dubrovnik – Neretva und Mittelpunkt eines ausgesprochen touristischen Gebietes: Dubrovniker Primorje (Ston, Slano, Orašac, Zaton), Dubrovniker Župa und Cavtat, die Inseln Korčula, Lastovo, Mljet, Šipan, Lopud und Koločep, sowie die Halbinsel Pelješac. Erwähnt seien noch die fruchtbaren Gebiete von Konavle und das Neretva-Tal. Dubrovnik ist wegen seiner Vielfalt an kulturhistorischen Denkmälern in das UNESCO Register für Denkmalschutz eingetragen. Es ist Gastgeber bei vielen Veranstaltungen wie der Sommerfestival und Weltkongresse für Tourismus. (ASTA, FUA AV, DRV, SNAV und andere). Dubrovnik bietet Naturliebenden ein einzigartiges mittelmeerländisches Ambiente, den Nautikern Yachthäfen und für die Sportler Möglichkeiten für Training und Wettkämpfe. Dubrovnik ist mit den wichtigsten europäischen Zentren und der Welt verbunden und erreichbar auf dem Luft- und Seeweg, sowie auf der Adriaküstenstraße. Dubrovnik – eine Stadt mit tausendjähriger Erfahrung, in der jeder zu sich selbst zurückfindet. ■

Ein wandlungsfähiges Muster an Beständigkeit

Mirko Vidačković – seit 30 Jahren Migrations-Sozialarbeiter

Als zupackend, engagiert, menschlich, kollegial und loyal – und zwar in erster Linie den Ideen der Caritas und den ihm vertrauenden Menschen, aber natürlich auch seinem Arbeitgeber gegenüber – hat Caritas-Regionalleiter Hendrik Rook gestern Mirko Vidačković gelobt, der seit genau 30 Jahren im Migrations-Sozialdienst der Caritas im Rems-Murr-Kreis tätig ist.

Einerseits als Muster an Beständigkeit, andererseits als einen, der seine Wandlungsfähigkeit immer wieder unter Beweis gestellt hat, würdigte Rook den 1946 im ehemaligen Jugoslawien geborenen Sozialarbeiter, der 1968 in die Bundesrepublik gekommen ist und sich 1990 zum Diplom-Sozialarbeiter nachqualifiziert hat. Diese Wandlungsfähigkeit, so Rook, sei in besonderem Maße wieder Anfang der 90er Jahre gefragt gewesen, als es so aussah, als könne sich der Sozialdienst nun voll und ganz auf die Integration der hier

lebenden Ausländer konzentrieren, und als dann plötzlich wieder ein Krieg mit Not, Elend, Armut und Flucht über den Vielvölkerstaat Jugoslawien und über Europa hereinbrach. „Plötzlich ging es wieder um ganz existenzielle Bedürf-

nisse“, sagte Rook gestern in einer kleinen Feierstunde in der Kroatischen Mission und erinnerte an die große Belastung Vidačkovićs, die daher rührte, dass er halt nicht nur Anlaufstelle für die in Not geratenen Menschen, sondern auch hautnah weil familiär Betroffener war. Und doch habe er es geschafft, die Distanz zu halten, die ihm einen mitunter bis an den Rand der Selbstaufgabe gehenden Einsatz ermöglicht habe.

Mit und in zwei Kulturen leben

Die Verwurzelung im Glauben („Er hat sich mit Seelsorge beschäftigt und für Leibsorge entschieden“), das Bestreben, für Menschen da zu sein („Er hat Caritas als Form der Nächstenliebe umgesetzt“) und das besondere Verständnis von Heimat („Er ist ein Beispiel dafür, dass man mit zwei Kulturen und in zwei Kulturen leben kann“) sind nach Einschätzung von Hendrik Rook die „inneren Beweggründe“, die Vidačkovićs Berufswahl und die Einstellung zu seinem Beruf beeinflusst und geprägt haben. Und ein paar Jährchen wird der 55-Jährige sicher noch dran hängen. Zumal jetzt, da es wieder einmal so aussieht, als müsse sich der Sozialberater der Caritas weniger um Migration und könne er sich mehr um Integration und die Ausgestaltung von interkulturellem Leben kümmern.

Mirko Vidačković selber ist einer, der lieber handelt als redet. So hielt er es auch gestern. Er beließ es beim Dank und tat ansonsten mit Worten das, „was man bei der Caritas gut lernen kann: sparen, sparen, sparen.“

Waiblinger Kreiszeitung

Ein Helfer und Anwalt der kroatischen Mitbürger in allen Lebenslagen: Mirko Vidačković (Zweiter von rechts, mit Ehefrau Stanka und Söhnen) wurde von Caritas-Regionalleiter Hendrik Rook (ganz rechts) für sein 30-jähriges soziales und humanitäres Wirken belobigt.

Bild: Schneider

Kirche in Flammen

Die Kirche brennt, die Flammen fressen die Bänke, Meßgeräte, den Altar, bedrohn bereits die alten Fresken. „Eli!“ stöhnt Jesus in Gefahr.

Von Rauch und Feuer wird die Orgel stumm. Nur in der Hölle muss man heißer braten. Der Satan triumphiert, drückt sich herum um den Altar und rühmt sich seiner Taten. Der Glockenstuhl stürzt ein, im heißen Wind fällt jetzt die Glocke, klirrt vor Wut, mit schriller Psalm platzt auch die Dornenkrone. Noch presst die Jungfrau fest das Jesuskind, ihr Antlitz schwärzt sich, wie zum Hohne stürzt neben ihr der Leuchter in die Glut.

9. X. 1991

Luko Paljetak (1943)

Übers.: Hans J. Brandstätter

DIETZENBACH

Valentina Kvesić Hessentagsmädel

Alleine, jeder für sich, seien sie nichts, sagen Valentina Kvesić und Benno Flaig schmunzelnd. „Nur zusammen sind wir das Hessentagspaar.“ Für die je individuelle Existenz gäbe es, anders als beispielsweise in der Fastnacht, nicht einmal eine richtige Bezeichnung wie Prinzessin und Prinz. Wann man sich aber unbedingt einer Anrede bedienen wolle, so dürfe man Kvesić sicherlich Hessentagsmädel und Flaig Hessentagsborsch nennen. Das vertrage sich mit der heimatlichen Mundart.

Wie auch immer die Rollen im einzelnen heißen mögen: Die beiden Dietzenbacher werben seit rund einem Jahr stets im Duett für den Hessentag, der vom 18. bis zum 27. Mai Besucher aus dem ganzen Land in ihre Heimatstadt locken sollte. Im vergangenen Juni übergaben die Hünfelder Vorgänger an Kvesić und Flaig den Auftrag, das anstehende Landesfest zu repräsentieren. Seitdem sind die beiden Einundzwanzigjährigen, die 1999 – allerdings in Heusenstamm – gemeinsam Abitur gemacht haben, in bunter Tracht durchs Hessenland gezogen und haben auf Veranstaltungen auf das Großereignis in ihrer Stadt hingewiesen. Vom Fototermin in der Dienstvilla des Ministerpräsidenten bis hin zum Landesverbandstag der hessennassauischen Geflügelzüchter haben die Sympathieträger Dietzenbachs alles über sich ergehen lassen, was dem Erfolg der Veranstaltung dienen sollte. „Ich kann mich kaum noch an irgendwelche Termine erinnern, so viele hatten wir“, seufzt Flaig im Rückblick auf die vergangenen zwölf Monate. Ständig waren seine „ehrenamtliche“ Partnerin und er auf Achse, immer im Mittelpunkt dank der auffälligen Kostümierung.

Der Bürgermeister, der sich kurz nach dem Hessentag aus dem Amt des Rathauschefs verabschiedet, erinnert sich, dass er schon bei der Auswahl des Hessentagspaars zu den großen Anhängern der späteren Sieger gehört hat. Sie hätten bei ihrem Bewerbungsauftritt durch ihre jugendliche Unbekümmertheit beeindruckt. Lohn war die einstimmige Wahl durch die vierzehn Mitglieder

des Wahlgremiums. Und die Pflicht, unzählige Stunden ehrenamtlich im Dienst der Stadt unterwegs zu sein.

Der Endauscheidung war ein Wettbewerb vorausgegangen, bei dem alle Dietzenbacher teilnehmen durften, jeweils im Doppelpack, versteht sich. Als Flaig im November 1999 in der Zeitung die Bewerbungskriterien gelesen hatte, wusste er, dass er mitmachen wollte. „Ich habe mich da genau wiedererkannt“. Nach kurzer Überzeugungsarbeit war auch Kvesić begeistert und das Paar komplett. „Für mich ist es eine tolle Gelegenheit, der Stadt einmal etwas von dem zurückzugeben, was sie mir geschenkt hat“, sagt sie. In Dietzenbach habe sie sich entfalten können, so wie sie das persönlich wollte, nachdem sie erst 1990 aus Kroatien nach Dietzenbach gekommen war. Ihr Vater wurde damals von seiner

Firma nach Deutschland geschickt. Wenngleich die Studentin der Pädagogik und der Psychoanalyse sich nicht als Ausländerin fühlt, so weist der Pass das „Hessentagsmädchen“ freilich als Kroatian aus. Somit sorgt sie für ein Novum. Denn erstmals ist ein Teil des Hessentagspaares ausländischer Herkunft.

FAZ, Rhein-Main Zeitung,
Donnerstag, 17. Mai 2001.

Das vergessene Licht

Auf einem Haus, das unscharf emporragt,
umgeben von finsternen Konturen,
funkelt lebendig ein kleines Licht
und hinterlässt auf dem Wasser gelbe Spuren.

Eine unbedachte Hand hat vergessen,
mit anderen Lichtern dieses auszustellen.
Allein gelassen verschönert indessen
sein Schein die Oberfläche der Wellen.

Das Dunkel wird dichter. Es vergehen die Stunden.
Alles träumt, in Finsternis eingebunden.
Allein das Licht ist frei, das wacht
auf dem Wasser durch die lange Nacht.

Olíno Delorko (1910–2000)
Übers.: Alida Bremer

„Bit ćete mi svjedoci“

Tridesetprvi Dan Misije. Darovi Duha Svetoga u sakramentu potvrde. Koncert klavira i gitare te blagoslov automobila. Oproštaj sestara.

Kroz različite programe, kako duhovne tako i kulturno-zabavne, u nedjelju je 8. srpnja svečano proslavljen Dan Hrvatske katoličke misije Sindelfingen.

Za ovogodišnji, tridesetprvi po redu, misijski rodendan, u crkvi Presvetog trojstva okupilo se mnoštvo vjernika, kako iz Sindelfingena tako i iz susjednog Stuttgarta i okolice. Prije svečanog misnog slavlja, kojeg je uz koncelebraciju voditelj misije fra Marinka Vukmana predvodio bivši misionar fra Jozo Zrnčić, upriličen je duhovni koncert kojeg su izvele članice okteta „Pelikan“, a kojeg čine časne sestre Klanjateljice krvi Kristove iz Zagreba.

Svojim pjesmama časne sestre su izazvale oduševljenje publike. Na neke od njih, poput „Teci Jadro“ i „Bit ćete mi svjedoci“ na licima mnogih su se vidjele i suze radosti.

U prigodnoj propovijedi fra Jozo je istaknuo važnost Isusova programa koji, za razliku od drugih programa, jedini vodi k sigurnom cilju. Crkva se uvijek trudila, zauzimala se i vodila brigu za siromašne, bolesne i djecu, za slobodu, ljudska prava i dostojanstvo čovjeka.

Nakon misnog slavlja svečanost proslave nastavljena je u misijskom dvorištu. Pod šatorima, gdje se okupilo više tisuća ljudi nastupili su misijski zborovi i skupine. Najprije su na pozornicu izišli najmlađi članovi dječjeg zbora, te folklorna skupina „Zvonimir“ u prekrasnim narodnim nošnjama. Tamburaši „Matija Gubec“ izveli su niz pjesama podgrijavajući atmosferu za ponovni nastup okteta „Pelikan“ i njihovu „šetnju“ domovinom izvođeci pjesme od Istre i Like preko Dalmacije i Herceg-Bosne do Zagorja i Slavonije.

Čak su neke od njih i zapjevale gangu.

Izuzetno lijepo dočekan je i nastup pjevačice Sunčice Ištuk te poznatog Zdravka Škendera koji su još više raspoložili publiku, među kojoj je bilo i uzvanika iz političkog i kulturnog života Hrvata u Njemačkoj, predvođenim hrvatskim generalnim konzulom u Stuttgartu Vedranom Konjevodom.

Prihod od čitave proslave i ovaj je put bio namijenjen u humanitarne svrhe.

Dobrotvornim i drugim priložima u novcu je prikupljeno više od 13 000 DM. Donacijom je dobiveno i tisuću pari cipela koje će, kao i novčana pomoć biti poslana siromašnoj hrvatskoj djeci i obiteljima u Đulovcu, Okučanima i Banjoj Luci.

jetu pomazani Duhom Božjim ljubav žive i svjedoče.

U Hrvatskoj katoličkoj misiji u Sindelfingenu već više godina djeluje glazbena škola klavira i gitare koju uspješno vode gđa Ivanka Rajić i gosp. Alen Vukić. Pohada je 20-ak učenika. Pred kraj školske godine redovito se održava koncert

Polaznici škole klavira i gitare sa svojim učiteljima, gđom Rajić i gosp. Vukićem

Darovi Duha Svetoga

Svetu krizmu na blagdan setog Ive, 24. lipnja u crkvi Presvetog Trojstva podijelio je 47 mladih vojni ordinarij, biskup Juraj Jezerinac.

Biskup Jezerinac prenio je pozdrave domovinske Crkve te potakao mlade, s kojima se susreo i dan ranije u crkvi, na vjernost Isusu Kristu i Crkvi.

U recitalu „Duha nam udijeli“, kojeg su mladi izveli prije podijeljivanja svete krizme, upućena je molitva Gospodinu da pošalje svoga Duha onima koji su na rubu bezdana, na rubu besmisla, bez nade, bez vjere, bez cilja, da razveseli one koji tuguju, da domu svome vrati sve izbjegle i prognane, da krizmanici u svi-

u kojem polaznici škole klavira i gitare prezentiraju ono što su kroz proteklu godinu naučili. Tako je bilo i 30. lipnja u misijskim prostorijama. Pred oko 100 nazočnih mladi glazbenici pokazuju iz godine u godinu zavidan uspjeh izvođeci čak djela Bacha, Beethovena...

Po prvi puta u Sindelfingenu, na prvu nedjelju mjeseca srpnja, a prije odlaska na godišnje odmore, održan je blagoslov automobila. Nakon svetih misa u Sindelfingenu i Leonbergu, koje je predvodio fra Josip Klarić, delegat za hrvatsku pastvu u Njemačkoj, blagoslovljeni su osobni automobili. Blagoslovljeno je više stotina automobila a svima je voditelj Misije fra Marinko podijelio prigodne misijske zastavice. ■

MOSBACH

Živa vjera u tuđini

Prva pričest i deseto hodočašće u Lurd. Oproštaj od mons. W. Sauera i susret s novim referentom za strane katolike u nadbiskupiji Freiburg, pomoćnim biskupom R. Klugom.

W. Sauer i R. Klug te pastoralni djelatnici inozemnih misija

Sa zakašnjenjem bilježimo da su u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Mosbachu mladi kršćani svoju prvu svetu Pričest slavili na Duhove. To je u ovoj zajednici već godinama običaj.

Tema (poruka) ovog prvopričesničkog zajedništva bila je „Bogu i narodu“; treba ostati u službi svome Bogu i svome hrvatskom puku. Teško je u tuđem svijetu, koji je izgubio i zaboravio obraz i dušu, pokazati primjerom svoju ljubav prema svome Stvoritelju i radost da smo djeca hrvatskog naroda.

Ima još djece, ne samo osmero, ali roditelji svoju djecu „gurnu“ njemačkim katolicima, pa im je tako jednostavnije, ne moraju svoje „najdraže“ učiti, niti govoriti o Bogu i narodu. Roditelji koji žele da im sin ili kći ostanu njihovi, barem na početku života šalju ih hrvatskim svećenicima i imaju tada dobru vezu sa svećenikom i zajednicom, jer se djeca iza svete pričesti uključe u ministrante, a oni „drugi“ nisu nigdje.

Hodočašće u Lurd

Hrvatska katolička misija iz Mosbacha organizirala je ove godine svoje deseto hodočašće Majci Božjoj u Lurd. Na

put je pošlo pedeset hodočasnika svih uzrasta, a najmlađi je bio Krešimir, ima samo pet godina. Put je vodio preko Lyona gdje se za smještaj pobrinuo hrvatski misionar u Lyonu vlč. Benjamin Petrović. Susret s Gospom u Lurdu bio je majčinski. Kratki osobni susret na mjestu ukazanja, otiranje svih tegoba pranjem blagoslovljenom vodom i jednim gutljajem za snagu tijela i duše. A zatim velika procesija sa preko stotinu tisuća molitelja i navjestitelja, poruke da smo na Božjem putu, Marijinom vjerom, nadom i ljubavlju. Molili su vjernici iz Mosbacha, koje je predvodio već deseti put njihov misionar vlč. Dragan Čuturić dio krunice na hrvatskom jeziku i pjevali Marijinu pjesmu: „Sred te se pečine...“, na svome jeziku među toliko drugih poznatijih jezika i naroda.

Križni put se molio zajednički do na vrh Kalvarije. I najbolesniji su sve to s lakoćom izdržali. Sveta je misa slavljena u kripti, „srednjoj crkvi“, odmah iza mjesta ukazanja.

Pomoćni biskup referent za strane radnike

Freiburški nadbiskup mons. Oskar Saier postavio je mons. R. Kluga, pomoć-

nog biskupa za nadbiskupijskog referenta za strane vjernike. Od 1.9.1992. tu službu je vršio mons. Wolfgang Sauer, kanonik te biskupije.

Dana 11.6.2001. pozvao je mons. Sauer sve strane svećenike te nadbiskupije i želio da osobno upoznaju novog referenta biskupa Kluga.

Mons. Sauer je zahvalio svećenicima na suradnji i podršci kroz te godine i nekoliko stvari od toga posebno naglasio. Rekao je da je bio sretan i zadovoljan da se mogao susretati s ljudima drugih kultura i drugih mentaliteta. Govorio je da je bio posebno sretan kada je dijelio sakrament svete potvrde po misijama.

Biskup Klug zahvalio je mons. Saueru. Istakao je kako je gosp. Sauer na svim sastancima u nadbiskupiji stajao na strani stranih radnika i njihovih svećenika i pastora.

Novi referent, koji je prije osam mjeseci imenovan pomoćnim biskupom, rekao je nekoliko riječi o sebi i svome poslu u službi Crkvi i Bogu. Dvadeset godina vodio je župu u Karlsruheu i bio dekan, kontaktirao sa stranim svećenicima. Za vrijeme Domovinskog rata sam je pratio karitativnu pomoć u Osijek, kako reče, „bilo je veoma opasno“. Naglasio je da bi po mogućnosti želio doći u naše zajednice, npr. za svetu potvrdu. Rekao je: „Zadužen sam za radnike, ima ih puno, to je Božje bogatstvo. Radit ću korak po korak. Želim vam pomoći, najbolje učiniti. Osobno želim biti s vama na putu“

Dragan Čuturić

Kraj prijateljstva

*Razdijem lice tvoga licemjerja
i svoje prevarenosti.*

Ti ne znaš u što si se pretvorila.

*U mojim očima
ne nalaziš svoj lik.*

*U tvojim očima
nema onog dijela tebe
koji poznavah.*

*Nakon zlosretna trenutka
i noge na zidu
prepoznaš te.*

*Posljednja stranica
Knjige prijateljstva
zapečaćena je.*

Dolores Grmača

FREISING

„Ne zaboravi lijepe dane“

*„Ne zaboravi lijepe dane!
Kad si umoran, kad si u svađi sa svojom okolicom,
kad više sebi ne znaš pomoći
i osjećaš se smrtno nesretnim,
sjeti se lijepih dana
kad si se neopterećen smijao i osjećao jako ugodno,
kad si mogao drugima zračiti radost i zadovoljstvo
kao dijete koje nema nikakvih briga.“*

(Phil Bosmans, Živjeti svaki dan)

Život naš svagdanji nije baš uvijek jednostavan, lak i ugodan. Ponekad sa zdravljem nešto škripi, na poslu ne ide sve kako treba, nesporazumi u obitelji i s prijateljima, stres i žurba su skoro svakodnevni.

Ali, ipak ne mora sve biti „crno“ kako to nekad izgleda. U životu ima lijepih i ugodnih događaja koji nam odmaraju dušu, unose radost u srce i ostaju u lijepom sjećanju. Zato barem ponekad treba izaći iz svoje svakodnevice, iz svoje začahurenosti, otvoriti oči i vidjet ćemo i doživjeti toliko lijepih stvari koje nam je Bog podario i koje nam život čine podnošljivijim.

Stoga i naša HKM Freising svake godine organizira hodočašća, izlete i razne susrete da malo zaboravimo svakodnevnicu i odmorimo se od tereta života.

Zato smo i ove godine posjetili Europa-Park. U dva autobusa na okupu su se našli naši vjernici iz svih dijelova Misije: Freisinga, Landshuta, Neufahrna, Dachaua, Moosburga i drugih manjih mjesta. Pjesme, šale i razne druge dogodovštine

Izletnici HKM Freising u Europa-Parku

Foto: Marijana B.

napravile su dobro raspoloženje, razgalili srca, barem na trenutak su zaboravljene sve brige i problemi. Bio je to dan koji nas je sve još više povezao i zbližio, dan koji ostaje u sjećanju. A uz kratku molitvu zahvalnicu koju smo Bogu na povratku uputili, još jednom smo se podsjetili na geslo našeg izleta:

*„Ne zaboravi lijepe dane!
Jer ako njih zaboraviš, oni se više nikada neće vratiti.
Ispuni svoju glavu mislima radosti,
svoje srce pomirenjem i ljubavlju
a svoja usta osmijehom.
I sve će opet biti dobro.“*

(Phil Bosmans, Živjeti svaki dan) Zrinka Jonjić

MÜNCHEN

Duhovna obnova redovnica

Gospino svetište Maria-Eich bilo je 20. lipnja puno hrvatskih redovnica. U dvorani svetišta, crkvi i na otvorenom održana je jednodnevna duhovna obnova. Nakon uvodne meditacije slijedio je sakrament pomirenja. Polako su se slijevale skupine sestara u marijansko svetište Maria-Eich. Lijepo je bilo vidjeti Gospino svetište puno crno-bijelih uniformi. Pozdravili smo Mariju od hrasta (Maria-Eich) i uputili se u dvoranu u kojoj je bio kratki uvod u duhovnu obnovu. Slijedio je sakrament sv. ispovijedi. Fra Tihomiru Grgatu, kao duhovniku sestara, pomagao je u ispovijedanju

fra Anđelko Validžić. Točno u 12 sati sveta misa u samom svetištu. Sestre su pokazale istinsko umijeće liturgijskog pjevanja kroz liturgiju.

Poslije mise ručak na livadi. Zelena livada postala je crno-bijela. Klupe su poslužile umjesto bijelih stolova. Servira se od predjela do kave. Pravo šarenilo kao u hotelu. Nemoguće je sve nabrojiti, ali se mora spomenuti slavonski kulen, bosanska pita, livanjski sir, zatim čevapčići, kolači, voće pa čak mnogima nepoznate pinije. Ručak se odvijao u veseloj atmosferi i šali.

U 16 sati napustili smo prekrasnu livadu i uputili se kroz uličice i šume do prve postaje križnog puta. A šuma šumi, miriše, diše, priča i pjeva. Zaustavljamo se pored svake postaje. Prigibamo koljena, mada je ponegdje i blato, sve uz molitvu, pjesmu i razmatranje za ovu prigodu sastavljeno. Četrnaesta postaja dovela nas je ponovno pred svetište. Slijedila je pjevana Večernja Majke Božje. Pjesmom „Rajska Djevo“ završila je naša duhovna obnova.

Na duhovnoj obnovi sudjelovale su 52 hrvatske redovnice iz različitih redovničkih družbi i provincija. S. Marta J.

KANADA

Piše:
Rudi Tomić

Hrvatska izložba u hramu židovstva

Ljerka Lukić, spisateljica, folkloristica i slikarica iz Toronta, priredila je u svibnju zanimljivu izložbu u židovskom domu Sholom-Aleihem u Torontu.

Pokazala je veličanstveni svijet predenja, tkanja, veza, čipkanja, keranja, kukičanja... Radi se o hrvatskim narodnim nošnjama iz tuzlanskoga područja.

Predavajući engleski jezik (ESL, LINC) novodošlima pri Katoličkom zavodu za izobrazbu prof. Ljerka Lukić (rođena u Živinicama) bila je u prilici upoznati ljude iz različitih dijelova svijeta i pokušati udovoljiti njihovim učestalim zamolbama za pomoć u novoj domovini. Svoju studenticu Helenu Holl, rusko-mađarsku dramsku sopranisticu, Lukić je promovirala u torontskim medijima, te prihvatila poziv da izloži svoju kolekciju narodnih nošnji i ručnih radova u Sholom-Aleihem domu u Torontu. Za obje je ovo bio izazov jer nijedna nije Židovka.

Pridružili su im se Sabatino Vacca, pijanist iz Hamiltonske opere i ravnatelj Palestrina Chamber zбора u Torontu. Erno Toth, svjetski poznati slikar iz Mađarske i Vladimir Prokhorov, slikar i ravnatelj Ruskog crkvenog zбора.

Čuvarica baštine

Ovo je bila treća (prva skupna) izložba Ljerke Lukić, spisateljice, folkloristice i slikarice, u Torontu. Svojom zanimljivom postavkom Lukić nas je uvela u veličanstveni svijet prastarog predenja, tkanja, veza, čipkanja, keranja, pokeračanja i kukičanja. Umjetnica se počela igrati iglicama, koncima i vunom u najranijem djetinjstvu. Poučavale su je majka Ružica te babe Kaja i Janja. S početkom osnovne škole izvezla je svoje prve miljee. Danas Lukić posjeduje ne samo reprezentativnu kolekciju narodnih nošnji iz sjeveroistočne Bosne nego i impozantnu zbirku ručno tkanih, vezanih, kukičanih i keranih haljina, bluza, suknji, prsluka, jakni, gunjeva, okovratnika (ogrlice), jastučnica, plahti, uzglavnika, po/prekrivača, prostirki (ponjava), zavjesa, bošči, stolnjaka, miljea, rupčica, rubaca, ručnika, sjedalica, poja-seva (tkanica), povezača (čembera), pove-zica/uzica, šalova, ogrtača, čarapa, priglavlaka, torbi, rukavica, podmetača,

čestitki... od kojih su glavninu izradile njene šukunbabe, prababe, babe, njihove sestre, te Lukićkina majka i tetke, kao i ona sama.

Iako je Lukić diplomirala kroatistiku (Osijek), magistrirala filologiju (Zagreb) i završila TESL program (Toronto), bavljene ručnim radom – izrada kostima i ukrasnih predložaka s etničkim i suvremenim motivima – ostaje njena strast. S nekoliko stoljeća starim uzorcima ona nastoji očuvati bosanskohercegovačku hrvatsku narodnu baštinu i kulturu. S druge strane Lukić zadire i u suvremenu umjetnost. To joj daje obilje ideja koje ponekad omogućuju pokuse kao što su pravljenje jakni od ponjava i slamarica, bluza od rubaca, suknji od plahti, prsluka od jastučnica, jastučnica i torbi od vreća ili pravljenje atraktivnih kazališnih kostima.

Arhaični su primjerci u ovoj kolekciji ručno tkani, vezeni i pokerani. Kad koristi tvornički proizveden lan, pamuk, svilu... kreatorica ih obogaćuje svojim designom i vezom. Stoga su svi modeli unikatni, te se mogu i odijevati i čuvati kao umjetnička djela. Nazivi suvremenih ekspresionističkih kostima – *Nada, Bosanska radost, Preseljenje u sjevernu Ameriku, Kojom putem, Samostanska tišina, Iščekivanje...* – su povijesnog i autobiografskog karaktera. Životna previranja i vlastiti tijek (pothvate, tragedije, uspjehe i snove) Lukić ne bilježi samo u svom dnevniku nego i na tkanini – svojim vezom i krojem.

Lukić je izložila oko stotinu primjeraka što nam je omogućilo uvid u njen i njenih predaka minuciozni i predani rad. Zaprepaštenje, šok i divljenje kod posjetitelja izazvalo je nekoliko izložaka.

1. Ostatak haljine – seljačke košulje česmanice Lukićkine šukunbabe Ane rođ. Ružić s Husina, udane Kovačević na Ljubače. U ovom ostatku (česmano

ibrišimom, porub – tedel, vjerojatno prva polovica devetnaestog stoljeća) čuvane su stare fotografije.

2. Ogrlice (vez na melezu, pokerica „zečiči“) prababe Delfe rođ. Kovačević s Ljubača, udane Tadić na Par Selo.

3. Ukopna nošnja babe Kaje (vođanica, bez ubjelni vođala rodica Lucka rođ. Tadić, udana Markelić) koja je odustala od nakane da bude sahranjena u takvoj dragocjenoj i prestižnoj odori (čime se pokazuje i potvrđuje status prve, najuglednije i najbogatije žene – podrijetlom koljenovičke – u Par Selu i okolnim hrvatskim mjesitima) i ostavila tu ubjelnu vođanicu svojoj unuci, što je poslije bila vjenčana odora Ljerkine sestre Ljiljane.

4. Maturalna haljina prof. Lukić koja je bila njen prvi međunarodni uspjeh, za koji je odbila ponudu pariškog kolek-

Kad je morala napustiti Bosnu i preseliti u Zagreb (srpanj 1994.), potom u Toronto (ožujak 1995.), ponijela je sa sobom pozamašni dio obiteljske kolekcije nošnji i ručnih radova. Željela je spasiti ono što su napravile ruke i oči njenih predaka.

cionara (vrijednost oko trideset tisuća kanadskih dolara) jer nije za prodaju. (Pomisao o prodaji rodbinske ostavštine Lukić izjednačuje sa sramotom i izdajom). Na svršetku živiničke gimnazije 1981. Lukić je odjenula začudni model kojeg je načinila od babine tkane seljačke košulje, umetaka od različitih uzoraka bezova (tkani

pamuk), pređe od pratetke Katice i spredenog četena (sirovi lan sađen i kultiviran na imanju Tadića u Sprečkom polju između Prvog i Drugog svjetskog rata).

5. Vezeni podmetači. Glavni- nu ih je Lukić napravila u Bosni tijekom Domovin- skog rata.

Nošnje pričaju život

Uvijek pripravna za kazi- vanje priča o svojim izlož- cima vezilja i kreatorica ob- znanjuje: „Za kostim 'Čem- bericu' i preuredbu 'Vođa- nice' (što je osuvremenjena stilizacija narodne nošnje) koristila sam najvrjednije uzorke s hrvatskih narodnih nošnji iz sjeveroistočne Bosne, iz hrvatskih sela u okolici Tuzle: Par Selo, Ljubače, Morančani, Cerik, Husino, Šikara, Bistarac, Lip- nica, Dokanj, Lug, Breške, Drijenča, Gornja Mala, Atlić Mala... Ukomponirala sam različite uzorke-motive, ta- kozvane urneke čupa: katić- ka (vjenčani čember moje mame), zekička, karta, sat, vijenac, čili- maš, ptica, jabuka, grana na tatu..., OGRLICA: paun, ptica, grana, mašna,

Ljerka Lukić u stilizaciji hrvatske narodne nošnje

ke kakve su Hercegovci zamjenjivali za žito i pšenicu u sjeveroistočnoj Bosni potkraj Drugog svjetskog rata jer je u nekim dijelovima Hercegovine vladala glad. Kolekcija putuje s vlasnicom iz jedne zemlje u drugu, s jednog konti- nenta na drugi. Kad je morala napustiti Bosnu i preseliti u Zagreb (srpanj 1994.), potom u Toronto (ožujak 1995.), ponijela je sa sobom poza- mašni dio obiteljske kolekcije nošnji i ručnih radova. Željela je spasiti ono što su napravile ruke i oči njenih predaka. Nekoliko stotina primjeraka (što je samo dio naslijeđa i stečevine) koje Lukić čuva u Torontu je od eksperata pro- cijanjeno vrhunskom kolek- cijom.

„Mojim izložbama nošnji i starih fotografija želim poka- zati prije svega bogatstvo naših odora, takozvanih seljačkih košulja: vodanica, čupanica s uzvodom, čupani- ca na tatu, česmanica, ve- zenica, ubjelna priko štapa, gustica, bliznica, jednozubica,

lipnička, travanjka, švabulja, pasme- njača, ibrišimka, crne osnove košulja... i time naglasiti žensku istrajnost u ručnom radu.“

Židovskoj, ruskoj i mađarskoj publi- ci prof. Lukić je pokazala svoju hrvatsku katoličku tradiciju, te bosanski ponos i prkos, za što nije željela biti plaćena. Pri- madona Holl je oduševila pojavom i izvedbom (Rachmaninoff, Tchaikovsky, Puccini, Ponchielli, Lehar i Kalman). Na kraju ceremonijala i svečanosti primado- na i umjetnici su doživjeli ovacije u hra- mu židovstva.

Na svom radnom mjestu, u svojoj privatnoj praksi kao i u volontiranju (za umobolne, žrtve mučenja i nasilja, za one koji su preživjeli ratove, prirodne katastrofe i samoubojstva) prof. Lukić ne predaje samo engleski i hrvatski jezik već i kreativno pisanje i tehnike veza kao terapiju i relaksiranje.

Preseljenjem u sjevernu Ameriku tkalja i vezilja je počela mnogo više kori- stiti prirodne tkanine iz Azije i južne Amerike. Ljubav za kudjeljom, četenom i suknom ne prestaje pa je vodi u zabita planinska sela da bi i dalje usavršavala tehnike tkanja.

Ova sljedbenica primijenjenih umjet- nosti je počasna članica Američke nacio- nalne akademije za umjetnost načinjenu iglom od 1990. godine i Muzeja za tkani- ne u Torontu. Kolekcija, vještine i rezul- tati prof. Lukić poodavno su nadišli zavičajnu komponentu.

Za informacije i konzultacije obrati- te scena brzoglas:

014165345442, elektroničku poštu: ljerkasusanlukic@home.com ili na adresu: 900 Dufferin Street, P.O.Box 24026, Toronto ON M6H 4A9, Canada. ■

Ovi izložci ne razotkrivaju samo tajnu i način svog nastanka. Oni nam također ispredaju svoju povijest – priču svoga življenja.

žilet kupus, grožđe, cvatka..., KERA: grozd, loza, liska, ruža, figurice, borova grančica, kocka, ruža, zvijezda... i (PO)KERICA: testerica, zečiči, dukatići, jagodice, šiljkušice, kokičarke... Nakon dugogodišnjeg osmišljavanja i stilizira- nja fotografije ovog kostima su poslane Papi u Vatikan 1994. u spomen na sud- binu bosanskohercegovačkih katolika, što me je iznenadilo i obradovalo.“

Ovi izložci ne razotkrivaju samo taj- nu i način svog nastanka. Oni nam ta- koder ispredaju svoju povijest – priču svoga življenja. Npr. jakna napravljena od vunene pletene hercegovačke prostir-

Zbunjenost riječi

Slike na staklu zamagljenu dahom minula života.

Zamišljena sjetnost pogleda briše horizonte.

U tvojim očima nema ono što tražim:

sjaj istine i dubinu istovjetnosti.

Tiraj prepoznavanja sebe u tebi

tek na varljivi tren

u ogledalu duše.

Kamo odlaze zalutali proplamsaji?

Strah me da ne poželim vječno osluškivati kucanje tvoga srca

Zbunjenost riječi raste

Ukočena olovka ostavlja nečitak trag.

Dolores Grmača

Piše: Marijan Markotić

Migracija mozgova

Bogate zemlje nastoje što više povećati svoje izobilje na račun siromašnih, oduzimajući im ono najvrijednije – mozgove. Radi se o „perverznoj strukturi“ globalizacije, o problemu socijalne nejednakosti i – ako hoćemo – nepravde. Kada bi te iste zemlje vratile samo mrvicu svoga viška u obliku solidarnosti i humanosti naspram potrebitih dijelova svijeta, možda bi on ipak bio malo ljudskiji i pravedniji.

Proces globalizacije, koji je poprimio univerzalne razmjere, donosi sa sobom radikalne promjene, prije svega u odnosu na *kvalitetu* odn. *vrstu* migranata. Dok je pod konac 19. i tijekom 20. st. migrantsku skupinu sačinjavala uglavnom masovna, nekvalificirana i stoga jeftina radna snaga, današnju poželjnu kategoriju migranata čine visokokvalificirani, brižno odabrani stručnjaci. U tome smislu, dakle, možemo razlikovati migracijska kretanja masa, uglavnom iz političko-gospodarsko-socijalnih razloga, i „inteligencije“ orijentirane prema potrebama tržišta. Vrijedi napomenuti kako se na međuljudskom planu praktički ništa nije promijenilo. No, svijet biznisa i brze zarade gleda visoko preko glava, ne samo pojedinaca, već i cijelih naroda, država, kontinenata... U najvećem broju slučajeva običnim smrtnicima-radnicima nije dano znati tko je njihov stvarni, zadnji poslodavac. Događa se, tako, da multinacionalne kompanije/banke u jednoj te istoj zemlji otpuste desetke tisuća radnika, dok na burzi bilježe dobit u milijunima dolara. Rekao bi slavni Dante: „Poslije obilata objeda još više su gladni“.

Migracija stručnjaka

U kategoriju kvalitetnih migranata možemo svrstati sljedeće skupine: znanstvenike, istraživače, internacionalne stručnjake/dužnosnike/predstavnike, managere, dušobrižnike, umjetnike, djelatnike na polju kulture, turizma, sporta, i tako redom.

Prvi masovni „bijeg mozgova“ registriran je između dva svjetska rata, i to iz Europe u smjeru SAD. Bez sumnje, postoje brojni argumenti za i protiv ove pojave, ovisno o tome uzme li se u obzir perspektiva zemlje polaska odn. dolaska, gubitka i/ili dobitka. Pesimizam i frustracija matičnih zemalja temelje se na činjenici da one – u okviru svojih skromnih mogućnosti – godinama ulažu u stručnjaka-pojedinca. Ako, nakon svega, ta-

kav gotov stručnjak odluči emigrirati, nastaviti svoju karijeru drugdje, a barem djelomice se ne „oduži“ svojoj sredini za sav uloženi trud, vrijeme i sredstva, tada je riječ o neprocjenjivom *gubitku ljudskoga kapitala*. Za tržište rada zemalja koje prihvaćaju gotove, formirane stručnjake, to znači ogroman dobitak visokokapacitetnih mozgova u naponu snage i stvaralaštva, spremnih za neposrednu uporabu.

Međutim, (pre)često se događa nešto nevjerojatno, apsurdno: da – zbog nezaposlenosti, nedostatka nužne infrastrukture, sveopće nesposobnosti i korupcije državnoga aparata – upravo vrhunski stručnjaci ostanu neiskorišteni, budu neka vrsta „viška pameti“. Koja zemlja može dopustiti takve strateške promašaje? Tim više kad se zna, da danas nije bogat onaj tko posjeduje zemlju, prirodna bogatstva, naftu, proizvodne pogone, već onaj tko ima *znanje*.

Veliki i mali gubitnici

U svakom slučaju, treba imati na umu cjelokupnu gospodarsku i društvenu situaciju zemlje „izvoznika“ mozgova. Ode li jedan liječnik, inženjer, informatičar i sl. iz relativno razvijene zemlje u neku drugu, ona to neće bogzna osjetiti, jer su konkurencija, ponuda i mogućnosti zamjene jaki. Za nerazvijenu ili pak zaostalu zemlju, to znači nenadoknadiivi gubitak, početak iznova, beskorisno ulaganje na račun onih koji ionako imaju previše. Na taj se način do-

Mladi školovani pripadnici druge generacije hrvatskih radnika i iseljenika rijetko pomišljaju na povratak i „odljev“ svoga znanja u domovinu

Ključna stvar u ovome složenom i teško kontrolirajućem procesu je sljedeća: kako zadržati velike, stvaralačke umove/kapacitete u matičnoj zemlji? Prema našem mišljenju za to je potrebno stvoriti nekoliko temeljnih preduvjeta:

- optimalno uskladiti sveopći gospodarski razvoj/imati jasnu viziju, ciljeve, prioritet
- mladome naraštaju osigurati životnu, znanstvenu, istraživačku i inu perspektivu
- osigurati suvremenu infrastrukturu za formiranje vrhunskih stručnjaka koji bi mogli uložiti svoje znanje i energije
- sustavno, dugoročno i znalački ulagati, poticati i njegovati domaće „mozgove“.

datno povećava već postojeća astronomska polarizacija između bogatoga i siromašnoga dijela svijeta.

S druge strane, nije rečeno da visokokvalificirana radna snaga može bez iznimke i odmah biti upotrijebljena u novom radnom ambijentu. Mjesne strukture i posebnosti školskoga sustava, edukacijski modeli i standardi stručne izobrazbe jednostavno se ne mogu usporediti s drugim sredinama. Stoga, vrsni stručnjaci, formirani drugdje, ne moraju nužno biti osposobljeni za obavljanje tog istoga posla u visokosofisticiranoj radnoj sredini. Događa se, tako, da se izvorni liječnici, bolničari, inženjeri, profesori zapošljavaju kao obični kelneri, taksisti, građevinski radnici itd. Svojedobni intelektualni

kapaciteti bivaju odbačeni od vrlo izbirljivoga i krajnje selektivnoga tržišta rada, zbog čega doživljavaju sustavno potcjenjivanje, ponižavanje, iskorištavanje.

Kako zadržati domaće mozgove?

Naravno, cjelokupna problematika se može promatrati i sa stajališta razvijenih zemalja koje, u okviru gospodarske/znanstvene suradnje i/ili međudržavne razmjene, nude stipendije za stručno usavršavanje odn. specijalizaciju. U tome smislu zemlja-domaćin ulaže znatna materijalna sredstva, stavlja na raspolaganje vrsnu infrastrukturu, jamči vrhunski stupanj školstva i dragocjena radna iskustva. Po povratku u zemlju porijekla odgovarajući stručnjak donosi sa sobom golemi kapital stečen u drugoj zemlji.

Socijalna nejednakost i nepravda

Bilo bi prejednostavno, dapače neodgovorno, kazati: ako nerazvijenim zemljama ide loše, a nama razvijenima dobro – peh! Ne želeći nerazvijene zemlje tek tako lišiti vlastite odgovornosti za situaciju u kojoj se nalaze, ipak treba napomenuti kako je bogatim zemljama predobro, jer je siromašnima preloše. I ne samo to: *bogate zemlje nastoje što više povećati svoje izobilje na račun siromašnih, oduzimajući im ono najvrijednije – mozgove.*

Oni predstavljaju neprocjenjivi potencijal razvitka/napretka, oni su nepatvoreni biseri koje drugi kupuju za bagatel. Radi se o „perverznoj strukturi“ globalizacije, koja počiva na boljitku i interesima vrlo ograničenoga broja ionako imućnih i povlaštenih pojedinaca i štete na račun ostatka; radi se o problemu socijalne *nejednakosti* i – ako hoćemo – *nepravde* pred kojom ne možemo i ne smijemo šutjeti!

Očigledno, migracijska gibanja očajnih masa prema industrijaliziranim zemljama ne uspijevaju ni izdaleka riješiti globalno pitanje socio-ekonomske (ne)ravnoteže. Razvijene zemlje, sa svoje strane, jedinstvene su samo po pitanju zajedničkoga stava, tj. izgradnje „tvrdih granica“ (primjerice EU, SAD), kako bi ublažile ili barem djelomično obustavile dotok novih imigranata. Najmanje što mogu poduzeti jest da onima, koji su već unutra, omoguće dostojanstven, ravnopravan i siguran život; a onima, koji su vani, pomognu koliko-toliko ići u korak.

Kada bi te iste zemlje vratile samo mrvicu svoga viška u obliku solidarnosti i humanosti naspram potrebitih dijelova svijeta, možda bi on ipak bio malo ljudskiji i pravedniji. ■

Anđeo pouzdanja

Anđeo pouzdanja daruje nam nadu i povjerenje u budućnost.

U vremenu zloslutnika i vidovnjaka koji se zaklinju na apokaliptičku budućnost, potreban nam je anđeo pouzdanja. Trenutačno cvjetaju proročanstva koja naviještaju kraj svijeta. Naravno, nitko ne može jamčiti našem svijetu dugotrajnu ravnotežu i nadživljavanje ljudske gluposti. Ali želja, proricati propast, mnogo više kazuje o dušama onih koji sami sebe nazivaju prorocima kao i o stvarnosti našega svijeta. Budući da svoj vlastiti život doživljavaju kao katastrofu i nesvjesno gajeći želju kako ovaj pokvareni svijet ide svom kraju, oni projiciraju vlastitu situaciju u svijet i očekuju skori propast svijeta. Njihova unutarnja destruktivnost izražava se u tome da oslikavaju propast svijeta u paklenim bojama. Danas je jako proširen strah o propasti svijeta, krivi proroci pogađaju osjetljiva mjesta ljudske duše i vladaju velikom moći mnogim prestrašenim ljudima.

Anđeo pouzdanja daruje nam nadu i povjerenje u budućnost. Pouzdanje (Zuversicht) dolazi od gledati, očima slijediti što se događa. Pod pouzdanjem se misli, gledati kako Bog svime upravlja i sve vodi, kako šalje svoje anđele

Pod pouzdanjem se misli, gledati kako Bog svime upravlja i sve vodi, kako šalje svoje anđele da taj svijet ne prepuste zlu, nego da sve okrenu na dobro.

da taj svijet ne prepuste zlu, nego da sve okrenu na dobro. U takvom pouzdanju ne dopuštam da me uzdrmaju pesimističke prognoze. Ne stavljam nikakve ružičastocrvene naočale da skrenem s puta stvarnosti. Ne pravim nikakve iluzije o stanju u svijetu. Spoznajem što je. Usprkos svemu ja sam siguran. Znam da je ovaj svijet u ruci Božjoj i u ruci anđela, da ljudi nemaju posljednju silu nad ovim svijetom. Pouzdanje gleda više od zbiljskoga, više nego što to čine novinski članci

kada su u pitanju problemi. U svemu vanjskome gleda unutarnju stvarnost svih stvari, a k tome, u svijetu gleda Božje anđele koji s nama idu kroz taj svijet i koji drže ruku zaštitnicu nad našim krajem i nad našom zemljom.

Anđeo pouzdanja pratio je već psalmista. U Ps 34,8 moli psalmist: „Anđeo Jahvin tabor podiže oko njegovih štovatelja da ih spasi.“ U Ps 91,11 sl.: „Jer anđelima svojim zapovjedi da te čuvaju na svim putima tvojim. Na rukama će te nositi da se ne spotakneš o kamen.“

Marija Luise Kaschnitz, pjesnikinja „Anđeoskog mosta“ priča pripovijest koja zorno prikazuje to pouzdanje: pripovijest o vlasniku broda koji se zvao Giovanni di Mata. Taj je dao gusarima sav novac da oslobode zarobljenike. Kad se otisnuo na more s otkupljenicima, gusari su tražili još više novca.

Budući da nije mogao ispuniti njihov zahtjev, razbili su mu jarbol i kormilo a jedro mu izderali u dronjke. Usprkos tome Giovanni di Mata dao je signal za polazak. Na veliko čuđenje gusara brod se pokrenuo i bez jarbola te stigao na otvoreno more.

Tako se pouzdanicima daruje znanje da nas anđeo štiti, da nas nosi na rukama, tako da možemo hodati među lavovima i zmijama. On vjeruje da anđeo gleda za njega, da mu nikakvo zlo neće nauditi. On ne ide slijep kroz svijet. U svemu vidi i opasnosti koje vrebaju. Ali zna da ga prati anđeo, zna da je zaštićen i praćen. On zna da nije samo broj, koji je izložen samovolji sudbine, nego da anđeo ide s njim i brine se za njega, oslobađajući ga svih strahova.

Priredio: Jozo Župić

Ženidbene posebnosti

Ženidbene napovijedi (navještaji)

Zakonik Katoličke crkve (Codex iuris canonici) iz 1983. dao je ovlasti biskupskoj konferenciji pojedine zemlje da prema specifičnoj situaciji na terenu za neka ženidbena pitanja donese određene svoje odredbe. U Njemačkoj je takve odredbe donijela Njemačka biskupska konferencija. Te odredbe obuhvaćaju i propis o napovijedima (odzivima, navještajima), to jest o javnom oglašavanju namjeravane ženidbe. Za razliku od prijašnjeg Kodeksa (iz 1917., koji je za cijelu Crkvu imao jedinstvene propise o napovijedima, kan. 1067. novog Kodeksa dao je ovlast i dužnost biskupskim konferencijama da reguliraju ovo pitanje. Njemačka biskupska konferencija u skladu s tim donijela je odredbe o napovijedima. S obzirom na novonastalu životnu situaciju kada napovijedi uglavnom više nisu instrument otkrivanja

zapreka za brak, ova Konferencija svela je nekadašnje trostruke napovijedi samo na jednu. Odredila je da se imaju oglašiti imena i prezimena kao i mjesta boravka oba zaručnika, a ostavila je župniku da izabere način obavljanja napovijedi. On može izabrati između čitanja napovijedi u crkvi ili objavljivanja na oglasnoj ploči. Mjesto napovijedi je župna crkva katoličkog zaručnika i katoličke zaručnice u mjestu njihova trenutnog prebivališta. Ako je u pitanju filijalna zajednica može se umjesto toga napovijed obaviti i u filijalnoj crkvi.

A ako netko nema prebivalište, onda tamo gdje trenutno zaista stanuje. I vrijeme napovijedi je precizno određeno, i to, ako se čita, treba to učiniti jedne nedjelje na svim svetim misama, uključujući i svetu misu uoči nedjelje, a ako se napovijed objavljuje na oglasnoj ploči, tada od subote popodne do sljedećeg

ponedjeljka ujutro. Župnik koji obavlja pripravu vjenčanja dužan je pobrinuti se za napovijedi u župama stanovanja zaručnika. Ako oba zaručnika ne stanuju u njegovoj župi dužan je zamoliti zaručnike da obave napovijedi. Ovi su pak dužni izvijestiti ga što prije o rezultatu samo u slučaju ako je otkrivena neka zapreka za vjenčanje. I od ove jedne propisane napovijedi, po odredbi Njemačke biskupske konferencije, može sam dušobrižnik koji ima opću delegaciju za vjenčanje iz opravdana razloga dispenzirati, ako ne postoji opravdana sumnja u slobodno stanje zaručnika. Opravdani razlog za dispenziranje od napovijedi je nešto što se odnosi na zaručnike odnosno na okolnosti vjenčanja, a to može biti npr.: vjenčanje s nekim nekatolikom, hitnoća, „starost“ zaručnika, bremenitost zaručnice, i slično. Udijeljena dispensa bilježi se u za to predviđenu rubriku formulara za pripremu vjenčanja (Ehevorbereitungsprotokoll br. 26a). Ukoliko je pak ženidbene dokumente iz bilo kojeg razloga potrebno slati ordinarijatu, župnik tada ne može dati spomenutu dispensu od napovijedi nego je treba zatražiti od ordinarijata.

IN MEMORIAM

✠ Ivan Barić

U nedjelju 1. srpnja 2001. godine u svojoj kući u Hanau nenadano je od srčanog udara preminuo Ivan Barić, socijalni radnik Caritasa u Offenbachu.

Tijelo pokojnika prevezeno je u Hrvatsku gdje je i pokopano na mjesnom groblju u Donjoj Bistri.

Ivan Barić je rođen 1.11.1945. u Ljupini, općina Nova Gradiška. U teškim poslijeratnim godinama završava osnovno školovanje u rodnoj Slavoniji da bi u jesen 1962. napustio svoje rodno mjesto u koje se nikada više nije vratio.

Od 1962. do 1968. pahađa s prekidima zbog vojske i novicijata srednju školu za spremanje svećenika kod franjevac-konventualaca u Zagrebu.

Godine 1968. započinje studij teologije na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu kojega prekida i 1970. odlazi u Njemačku gdje najprije radi teške poslove i usput nastavlja svoje školovanje. 1.10.1976. dobiva mjesto socijalnog radnika u Hanau, u biskupiji Fulda.

Nakon nekoliko godina rada u Münchenu ponovno se vraća u Hanau,

gdje nastavlja svoju socijalnu zadaću kod Caritasa u Offenbachu.

U kriznim situacijama ostaje miran. Cijelo vrijeme ga je pratila rečenica koju je 18.8.1976. godine za njega napisao p. Vojimir Sikirić, voditelj HKM Gelsenkirchen-Gladbeck: „Gospodin Barić je praktičan vjernik i kao takav se zalaže u svojem poslu.“

Nalazio se pred posljednjom stepenicom koja ga je trebala odvesti u zasluženu predmirovinu i povratak u toliko voljenu Hrvatsku, u njegovo „gnijezdo“, u Jablanovec kod Donje Bistre, kojega je s toliko ljubavi pripremao.

Ivan ostavlja ožalošćene svoju suprugu Anicu s kojom je tako brižno pripremao povratak u Hrvatsku i već odraslu djecu Christianu, Gabrijelu i Tomislava.

Neka mu je lagana hrvatska gruda koju je toliko volio. Neka nam dragi kolega i prijatelj Ivan ostane u sjećanjima, posebno u našim molitvama; neka mu Gospodin bude milosrdan i neka ga nagradi vječnim životom u nebeskoj domovini.

Stjepan Herceg

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

P	O	D	M	I	L	A	Č	J	E	□	P	N	E
O	B	L	O	G	A	□	A	O	N	I	J	A	□
K	R	A	M	A	K	□	P	R	E	T	E	Č	A
L	A	N	A	□	A	L	O	D	□	K	R	I	K
I	Č	□	K	O	T	I	R	A	T	I	□	M	T
K	E	R	O	V	□	P	A	N	O	N	K	A	□
□	N	J	E	D	R	A	□	K	□	M	A	R	T
S	E	□	O	Š	□	□	□	□	□	Š	I	K	□
V	□	A	K	A	□	□	□	□	□	S	T	□	N
I	Z	M	A	K	□	□	□	□	□	J	E	K	A
T	L	O	□	□	□	□	□	□	□	A	N	J	A
N	J	I	S	A	K	□	□	□	□	J	E	N	A
A	C	□	L	L	□	□	□	□	□	□	□	T	I
K	A	R	B	O	N	A	T	□	O	K	T	A	N
□	□	D	A	N	I	□	A	N	D	R	O	□	K
K	A	□	N	□	Š	A	K	A	□	I	N	K	A
A	N	A	I	Z	A	H	A	R	I	J	A	□	R
M	I	R	J	A	N	A	□	A	V	E	R	S	I
O	S	T	A	R	I	T	I	□	O	S	T	R	M

Rješenje pošaljite najkasnije do 5.10. 2001.

Hrvatski pisci u dijaspori

Mariofil Soldo	Stanje onoga koji je smušen	"Eigentlich ein Heiratsantrag"	Slovenska književnica Peroci	Briga o drugima	Tikovo drvo	Američki raper i glumac	Hrvatski pisci u dijaspori	Zbrajati	"Likovno udruženo je Varaždin"	Žensko ime	Netalentiranost	Diaspora Croatica	Španjolska	Vučenje
Zauzeti sjedeći položaj		▽					Košarkaš Gregov					Edo Peročević		
Spisateljica iz Stuttgarta	▷						„Alt“					4. i 21. slovo		Kisik
Stanovnice Ugarske (Mađarske)							Pisac „Ukradenog djetinjstva“	▷						Vrsta drveta tisa (mn.)
„Školski odbor“			Rogoz				Pitanje						Ulrich Edel	
Glumac Peročević			Umazati se krvlju						Toma Akvinski			Satiričar Buchwald		
Nagnuti u jednu stranu				„Vanadij“		Rajčica, pomidor			Rijeka					
Zanočiti, dočekati noćni mrak				Renata Končić		Vukovar								
Cjelokupan														
Spremište u zemlji za kumpir														
Suhrkamp izdavač J. Marinić	Iverak													
Glumica Ekberg	Starogrčki filozof													
Pravilno izmjenjivanje														
Hodati														
Sumpor														
Trenutak, časak														
Osvaldo Ardiles														
Izraz mirenja sa sudbinom														
Upala crijeva, crijevni katar														
Svjetiljke														

Mladi nemaju perspektivu u Bosni!?

Socijalni djelatnik Caritasa u Offenburgu Mijo Vidović organizirao je s njemačkim dobročiniteljima susret vareške i njemačke mladeži. Osim izleta, igre i druženja i ozbiljna rasprava o sadašnjosti i budućnosti u Bosni (vidi sliku na str. 27)

Pedeset mladih Varešana, predvođeni župnikom fra Ivicom Karatovićem, nedavno su ponovno posjetili Offenburg i Lahr, gradove u Njemačkoj iz kojih je u proteklih devet godina neprestano pristizala raznovrsna humanitarna pomoć za Vareš i njegovo pučanstvo.

Goste iz Vareša pozdravili su organizatori ovog petog po redu susreta (dva puta u Bosni i tri puta u Njemačkoj), Mijo Vidović, socijalni djelatnik Caritasa iz Offenburga, i Alfons Vögele, voditelj Katoličkog obrazovnog centra Lahr-Reichenbach, u nazočnosti njemačkih obitelji koje su izrazile spremnost udomiti mladiće i djevojke iz Vareša za vrijeme njihovog boravka u Njemačkoj. Neki od mladih Varešana bili su već gosti njemačkih obitelji tako da je ovaj put i komunikacija bila puno lakša. Drugi dio mladih boravio je u Njemačkoj nekoliko godina nakon bijega iz Vareša i pohađajući njemačke škole naučio njemački jezik, što je uvelike pomoglo boljem sporazumijevanju.

Pjesma zbližuje i veseli

Organizatori su sutradan pripremili zajednički piknik za sve sudionike radi što boljeg upoznavanja. Za izvanredno raspoloženje, uz miris s roštilja, pobrinuli su se dugogodišnji prijatelji Vareša i njegovih ljudi gosp. Günther Schuhmacher i njegova supruga Brigitte. Zajednički se pjevalo do kasno u noć uz pratnju gitare župnika fra Ivice. Naravno, nije smjela biti zaobidena pjesma „Marijana“ u čast neumornog borca u svim humanitarnim pothvatima gosp. Alfonsa Vögele.

U nedjelju smo slavili prvu zajedničku sv. misu u župnoj crkvi u Lahr-Reichenbachu, na hrvatskom i njemačkom jeziku, predvođenu mjesnim njemačkim župnikom uz asistenciju vareškog župnika fra Ivice Karatovića. Pjesmama na njemačkom i hrvatskom jeziku mladi iz Vareša i nazočni njemački vjernici pokazali su da je itekako moguće naučiti i pjevati na stranom jeziku.

Kako bi mladima predstavili i pokazali sve ljepote Schwarzwalda organizatori su priredili izlete u poznata okolna mjesta.

Tijekom boravka u Njemačkoj mladi iz Vareša imali su priliku posjetiti i stari njemački sveučilišni grad Freiburg i tamošnju prekrasnu katedralu, te St. Peter i Lindenberg u Schwarzwaltu gdje se nalaze stari benediktinski samostan s prekrasnom bibliotekom i veoma lijepom baroknom crkvom.

Budući da ni Francuska nije daleko, mladi su imali priliku posjetiti Strašburg i tamošnju katedralu koja je sagrađena u gotskom stilu s jednim tornjem (iako su bila predviđena dva) u kojoj se nalazi jedna od najljepših rozeta na svijetu.

Cjelodnevni posjet najvećem zabavnom parku u Rustu bio je i ovaj put hit među mladim Varešanima. Sudjelovanje na velikom koncertu simfonijskog-rok orkestra s preko dvije stotine aktivnih glazbenika dalo je mladima uvid u novi i za njih još nepoznat vid glazbenog ugodaja.

Naravno da je program koji je ponuđen mladima kod njih naišao na veliko oduševljenje i odobravanje. Ali ipak je to samo jedna strana medalje. Kako bi mogli razgovarati s mladima iz Njemačke upriličen je susret u prostorijama Clare Schuhmann u Lahru gdje se dosta stidljivo diskutiralo o situaciji u Varešu i Bosni općenito i o svim pitanjima koja tište mladi naraštaj u ovo poratno vrijeme. Radi prevelike grupe mladih koji su bili nazočni ovom susretu, mnogi nisu mogli doći do riječi i izraziti ono što je za njih važno i što su proživjeli kao izbjeglice. Zbog toga je organiziran susret za starije sudionike ovog susreta mladih kako bi došli u ozbiljni razgovor i duboku diskusiju s njemačkim mladima o nekim životnim pitanjima i očekivanjima.

Otvorena ali gorka rasprava

Sudionici ove diskusije, mahom maturanti i studenti, odmah su postavili mnoga važna pitanja njihove perspektive s takvim angažmanom i ozbiljnošću koja se zapravo ne može očekivati od mladih ovog uzrasta. Svi oni imaju svoje doživljaje i ratne patnje bijega i življenja u izbjeglištvu i potpuno su svjesni teške i nejasne situacije i budućnosti u Bosni.

Dubravko, student ekonomije, opisao je tešku situaciju u Bosni i Hercegovini ovako: „Šezdeset posto ljudi u centralnoj Bosni odmah bi napustilo zemlju da imaju mogućnosti negdje otići jer nemaju nikakve perspektive, nemaju posla, nemaju potrebne sigurnosti, i što je najgore, ne znaju do kada će ta situacija potrajati. Kako onda da mi mladi gradimo neku bolju budućnost?“

Vesna kaže: „Naša jedina nada zasniva se na dobro funkcionirajućoj obitelji i na dobroj izobrazbi kako bi mogli živjeti u sigurnosti i bez ičije pomoći sa strane“. Suzana, studentica germanistike, još jasnije opisuje tešku situaciju: „Mnogi odlaze jer nemaju sigurnosti niti za život, niti za svoju budućnost“.

Damir, koji studira kriminalistiku, misli: „Nigdje ne vidim viziju neke bolje budućnosti. Rat i njegove strašne posljedice, velika korupcija i promašena politika, uzeli su ljudima svaku snagu i nitko ne zna šta donosi drugi dan“. Vedran i Andrija ne vjeruju da postoje neka dugoročna rješenja, i oni nisu sami u izražavanju takve sumnje: „Mi smo građani drugog i trećeg reda iako smo u Bosni živjeli odvajkada“.

Svi sudionici ove vrlo dinamične i žive diskusije mišljenja su da je u konačnici život bez Boga prouzročio tolike patnje za ljude. „Mnogi idu sada u crkvu, ali radi pomoći koja se tamo dijeli, a već bi sutra trčali za onim tko im obeća blagostanje i materijalnu pomoć“, kažu Božidarka i Robert.

Za njemačke mlade sudionike diskusije koja je nekad bila i vrlo oštra, bila je ovo izvanredna prilika da upoznaju brige i nevolje mladih ljudi koji se prema vanjskom izgledu ne razlikuju od mladih Zapadne Europe.

Zajednički izleti, diskusije, molitve, pjesme, sportska natjecanja i mnogo toga drugog doprinijeli su upoznavanju i uspostavljanju novih kontakata i prijateljstava između mladih Hrvata iz Vareša i njihovih njemačkih prijatelja. Svi sudionici ovog prekrasnog susreta u Njemačkoj, opraštajući se sa suzama u očima, obećali su sljedeći puta sastati se dogode u Bosni, u Varešu.

Hodočasnici iz Neussa, Kölna i Wuppertala ispred Gospine bazilike u Fatimi

▶ Mladi iz Vareša posjetili su svoje vršnjake i dobročinitelje u Njemačkoj. Tom prigodom boravili su u Offenburgu i okolici. To je treći susret Varešaka i njemačkih prijatelja. Mlade iz Vareša predvodio je župnik fra Ivica Karatović, a organizator susreta je socijalni radnik Mijo Vidović.

▼ Hrvatske časne sestre u biskupiji München-Freising imale su početkom ljeta jednodnevnu duhovnu obnovu, koju je predvodio njihov duhovnik fra Tihomir Grgat

▶ Ministranti HKM Sindelfingen osvojili su prvo mjesto u nogometu na susretu ministranata u Metzingenu

Poklonite se Stvoritelju
neba i zemlje,
mora i izvora voda! (Otk 14,7)

